Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

D R A U G A S

MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS / 1968 METAI, LIEPOS MĖNESIO 6 D. / JULY 6, 1968 / PART TWO NR. 158 (27)

TAUTINIŲ ŠOKIŲ MENAS

Trečiąją Lietuvių tautinių šokių šventę pasitinkant

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Šokis yra universalus. Visi šoka. Šoka vaikai, šoka suaugę, šoka vyrai, šoka moterys, šoka poros, šoka grupės. Ką jie šoka ir kaip jie šoka, daug pasako apie juos pačius apie jų gyvenimo būdą. Žmogaus jausmai ir instinktai, kančių figūrų piešinius, vaizduojančius gyvus, ritmiškus, reikšmingus šokių judesius. O senojoje istorijoje randame ne tik egiptietiškų, graikiškų, romėniškų šokių piešinius, bet ir jų aprašymus.

tai yra tokie pat šiandien, kokie jie buvo prieš dvidešimt tūkstančių metų.

Šokio proistorė

Primityviais laikais žmogui šokis reiškė jo paties dalyvavimą ir bendravimą ritualinėse, religinėse apeigose. Senojoje istorijoje, žmogui susiradus kitas dvi pagrindines priemones savo jausmams išreikšti, — poeziją ir muziką, šokis neišnyko, bet tik jo paskirtis truputį pasikeitė. Dabar, prisidėjus poezijai ir muzikai, šokis virto religine graikiška drama.

Šokis yra meno forma, kurios pagrindiniai elementai judesys, ritmas ir erdvė, susijungę į vieną harmoningą vienumą, išreiškia žmogaus jausmus. Šokio menas, tur būt, yra pats seniausias iš visų žmogaus sukurtų menų. Apie šį meną turime duomenų jau iš priešistorinių laikų. Šokio menas, galime sakyti, prasidėjo su pačiu pirmuoju žmogumi. Priešistorinėse olose (jos 25,000 metų senumo), jau randame šokančių figūrų piešinius, vaizduojančius gyvus, ritmiškus, reikšmingus šokių judesius. O senojoje istorijoje randame ne tik egiptietiškų, graikiškų, romėniškų šokių piešinius, bet ir jų aprašymus.

Tautinių šokių bruožai ir juos formavusi aplinka

Nors šokio menas prasidėjo labai seniai, tačiau tautiniai šokiai išryškėjo tiktai viduramžių laikais. Renesanso metu, išsivysčius baletui iš cirkinės akrobatikos, tautiniai šokiai išryškėjo savo charakteringa šokio forma. Dabar šokio paskirtis visiškai pasikeitė. Ritualinis šokis tapo pramoga ne tiktai šokėjui, bet taip pat ir žiūrovui.

Seniausia ir pati paprasčiausia šokio forma yra ratelis. Šiame paprastame ratelyje visi šokėjai lygūs savo svarbumu. Sudėtingesniuose šokiuose šokama dvigubu rateliu: vienas viduryje, o kitas yra jį apsupęs iš lauko. Šį ratelį pertraukus, pasidarė grandinėlė. Paskui iš šito paprasto ratelio ir grandinėlės įvairiose tautose išsivystė komplikuoti tautiniai šokiai, paįvairinant juos ritmiškais šuoliais, sukimusi, bėgimais, ėjimais ir šokinėjimais.

Tautiniai šokiai, būdami jausmų išreiška ritmiška disciplina, kalba ne tiktai apie tautos charakterį, bet net ir to ar kito regiono klimatą bei geografiją. Tautinių šokių ir drabužių susiformavimui didelės įtakos turėjo tiek klimatas, tiek tautos geografinė padėtis. Šitie du pagrindiniai elementai nusako, kodėl vienos tautos šokiai yra šokami taip, o kitos kitaip.

Karštų kraštų šokėjų judesiai yra laisvi, lengvai plaukiantys, visiškai nepastebima raumenų įtampa, žingsniai jų ne tokie staigūs, kaip šaltų kraštų. Čia geriausias pavyzdys yra pietinė Azija, ypač Indija. Ten, kur yra didelis temperatūros pasikeitimas tarp dienos ir nakties, pvz. Ispanijoj, to krašto šokiuose jaučiamas labai stiprus staigių ir švelnių judesių akimirksninis keitimasis. Su staigiu ritmo pasikeitimu, atsiranda ir stiprus kojų trypsėjimas. Kraštuose, kuriuose yra didelis skirtumas tarp vasaros karščių ir žiemos šalčių (rytinė Europa), čia šokiai pasižymi ilgais šuoliais ir ritmais. Pabrėžiamas bruožas čia yra skirtingi kūno judesiai. Kūnas yra linkęs kraipytis į šonus, rankos siūbuoja priešinga kojų kryptimi, bendri viso kūno judesiai yra gyvi ir energingi. O kraštai, turintys palaipsniui besikeičiančią temperatūrą, (šiaurės vakarinė Europa) pasižymi daugiau ar mažiau vienodais šokiais, kurių judesiai yra saikesni, lėtesni, tampriai sudėrinti su ritmu.

Nors krašto klimatas turi įtakos šokio judesiams, tačiau jis nenustato šokio greičio, kuris yra visais laikais ir visose tautose. Šokio greitį labiau nustato jo turinys, atseit tai, ką jis nori išreikšti: kovą, darbą, laimėjimą, nesėkmę, džiaugsmą, skausmą, liūdesį.

Taip pat šokiams įtakos turi ir geografinė tautų padėtis. Šokio stilius priklauso ir nuo to, ant kokio žemės paviršiaus yra šokama: kalnuose, lygumoj, dykumoj ar pievose. Lygių pievų (stepių) gyventojai šokdami atrodo lyg lėkte lėktų žemės paviršiumi įvairiausiais judesiais ir aukštais šuoliais. Nors šokama didelėmis grupėmis, tačiau kiekvienas šokėjas čia turi atlikti savo šokio dalį atskirai, kitiems šokėjams pritariant rankų plojimais. Geriausias šios rūšies šokio pavyzdys yra ukrainiečių gopakas.

Kalnuotų vietovių šokiai yra atliekami mažoje vietoje, šokami mažos grupės, dažniausiai visų šuolių kryptis yra į viršų. Išskėstomis rankomis, galvą palenkęs, šokėjas čia stebi savo kojų žingsnius, kaip tai daro skotai. Karštų dykumų (Afrikos) šokėjai save išsako staigiais, konvulsiniais judesiais, su šonuose nuleistomis rankomis, nuolatos šokinėja nuo vienos kojos ant kitos, atrodo, lyg jiems žemė po padais degtų.

Kiekviena tauta, kaip matome, turi savo charakteringus tautinius šokius, išskyrus čigonus jie pasisavina šokius iš juos priglaudžiančio krašto.

Šokis ir muzika

Manoma, kad muzikos pradžia kilo iš žmogaus ritmiško impulso — šokio. Pradžioje buvo šokama be muzikos, vėliau šokiui buvo pritariama rankų plojimu, ritmingu kojų trypsėjimu, būgnų mušimu, dainavimu, o vėliausiose kultūrose instrumentine muzika. Kadangi muzika šalia melodijos ir harmonijos turi ir būtiną ritmą, užtai muzika yra pati svarbiausioji ir nuolatinė šokio partnerė. Šį šokį papildanti partnerė šokėjui sukelia tam tikrą nuotaiką. Girdėdamas ir jausdamas tą ritmą, šokėjas gali daug lengviau savo kūno judesiais išreikšti jausmus bei idėjas. Todėl, kai mes stebime šokius, pirmiausiai pastebime estetinius šokėjo judesius palydimus muzikos. Kadangi abiejų (šokio ir muzikos) judesys yra pagrįstas ritmu, todėl muzika gali išreikšti abstrakčius judesio veiksmus. Ji gali mums nusakyti šokio sunkumą arba lengvumą, stiprumą ar silpnumą, susijaudinimą arba ramumą, rimtumą arba linksmumą. Muzika savo tonu, o šokis savo judesiu mums perduoda idėjų, daiktų, įvykių nuotaikas.

Tautiniai šokiai yra panašūs į primityvių laikų šokius, ir tai ne kokia menkinamąja prasme, o tuomi, kad jie yra laisvų, natūralių judesių ir jausmų išreiškimas. Tiek tautiniai, tiek primityvūs šokiai, natūraliais ritminiais judesiais išreiškia vienos grupės, kartu dirbusios, kovojusios, gyvenusios, žmogiškuosius bendrus džiaugsmus ir vargus. Panašiai kaip liaudies dainos, tautiniai šokiai neturi savo vieno autoriaus, bet yra sukurti žmonių grupės su tais pačiais interesais. Jeigu jie ir turi vieną, individualų autorių, tačiau jis mums yra nežinomas.

Tautiniai šokiai turi išvystę tam tikrą formą, kuri daugiau ar mažiau yra vis tokia pat, perduodama iš kartos į kartą. Kadangi tautiniai šokiai yra natūralių judesių, patrauklūs savo aiškumu, vikrumu, paprastumu ir gyvumu, to dėl mes juos galime laisvai ir lengvai interpretuoti. Jie pasižymi dviem ypatybėm: pirma — jie nereikalauja didelio šokėjų patyrimo jų išpildymui, o antra — jie nėra individualistiniai, bet grupiniai. Nors mes esame linkę kartais manyti, kad tautiniai šokiai yra perdaug paprasti ir dėl to gal net mažiau meniški, tačiau jie, kaip ir tarptautinis baletas, savo turtingomis ritmiškomis pynėmis gali būti ištobulinti iki paties aukščiausio meninio laipsnio, pajėgiantys patraukti ir sužavėti kiekvienos tautos žiūrovą. O žiūrovas, nors ir nedalyvauja jų šokime, tačiau juos stebėdamas, gali lygiai taip pat kaip ir šokėjai, šokius išgyventi, pasidžiaugti jų spontaniškais, energingais, ritmiškais judesiais, išreiškiančiais tautos charakterį.

Šią trumpą tautinių šokių apybraižą galime užbaigti kiniečių pasakymu: "Po džiaugsmo našta žmogus sukuria trumpus žodžius. Kai trumpų žodžių neužtenka, jis prailgina juos. Gi kada net prailgintų žodžių neužtenka, žmogus žodžius paįvairina. Kai nė paįvairintų žodžių neužtenka, žmogui net nepajuntant, jo rankos ima daryti gestus ir kojos pradeda judėti".

Nuotraukos Vyto Valaičio

Šiame numery:

- J. Augustaitytės-Vaičiūnienės eilėraštis, skirtas Tautinių šokių šventei.
- Tautinių šokių menas.
- Zenono Nomeikos vargonų rečitalis Detroito katedroje.
- Kazys Almenas katalikų misijoje ir juodųjų kareivių naguos.
- Dail. V. K. Jonynas atsako į priekaištus dėl meno parodos PLB seime.
- Oskaro V. Milašiaus "Mintys".
- Religijos persekiojimas Lietuvoje.
- Nauji leidiniai: Varpas Lietuvių Dienos, Laiškai Lietuviams.
- Spygliai ir dygliai.

SVEIKINU JUDESĮ

J. Augustaitytė - Vaičiūnienė

Sveikinu taurų, lietuvišką judesį,
Įkvėptą, uždegtą, grožio jėga,
Gelmėse gimusį, saulėj pabudusį,
Kylantį Baltijos aukšta banga...

Išplukdantį pieno ir kruviną putą,
Taškantį saujom gintarą gelmių.
Papuošiantį rūmą, statytą - sugriautą,
Atlaužoms keršto širdžių neramių...

Sveikinu judesį, augantį, grimstantį,
Lūžtantį, kertantį žaibo ilgiu...
Vėl susiliejantį ir nepailstantį,
Trenkiantį senio Perkūno smūgiu...

Verkiantį smuikais ir kanklėmis skambantį,
Gaudžiantį Vilniaus šventovių varpais...
Jaučiantį, šlamantį, tylintį, kalbantį
Aisčių kalbos priegaidžiuotais garsais...

Sveikinu, švilpiantį karklais ir ošiantį
Giriomis, žydintį savo žiedais...
Prigęstantį ir staiga įsiliepsnojantį...
Pasivadinusį deivių vardais.

Iš tolo ateinantį laisvą, didingą,
Neliestą vergo taikingos dalies,
Lyg erdvėj augintą čiurlionišką smilgą,
Malantį duoną gimtosios šalies.

Sveikinu tikslų įprasmintą judesį,
Kuriantį išraišką dvasios savos, —
Tą, kuris šimtmečiais bręsdamas grumiasi
Dėl laisvės, garbės gyvos Lietuvos...

Judėjimas — žodio ir darbo, veikimo,
Būties pabaiga, o gal ir pradžia.
Be judesio, garso, be takto, be rimo
Ir žemė ir saulė — akla ir kurčia.

JAUNIMO LITERATŪROS KONKURSAS

JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo Taryba skelbia konkursą parašyti jaunimui tinkamiems dviejų žanrų kūriniams: apysakai ir dramai. Šie kūriniai turi būti skiriami paauglių amžiaus jaunuoliams (teenagers); apysaka — ne trumpesnė kaip 150 mašinėle rašytų puslapių, o drama — nuo 1.30 iki 2 valandų vaidybai.

Premijoms skiriama 1500 dolerių. Pirmoji premija numatyta 1000 dol., o antroji — 500 dol. Jei neatsirastų tinkamų premijuoti veikalų, jury komisija galėtų ir kitaip nuspręsti. Premijų mecenatų dar neieškojome, nes manome, kad atsiras savanorių, žinant, kaip mums trūksta tinkamos jaunimui literatūros ir kaip mažai iki šiol tuo buvo rūpintasi.

Rankraščiams įteikti terminas — 1969 m. kovo mėn. 15 diena. Jury komisija bus paskelbta vėliau. Rankraščius, pasirašytus slapyvardžiu, ir į atskirą voką įdėjus savo tikrąją pavardę, adresą bei telefoną, siųsti šiuo adresu: Juozas Vaišnys, 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636.

Premijų kūrinių spausdinimu pasirūpins Švietimo Taryba, o su nepremijuotų, bet spausdintinų kūrinių autoriais bus tariamasi atskirai, kaip jų veikalus išleisti.

JAV LB Švietimo Taryba

JAV PROFESORIUS ĮSIMYLĖJĘS LIETUVIŲ KALBĄ

Amerikietis, pats išmokęs lietuviškai, dabar leidžia lietuviškus tekstus ir į anglų kalbą verčia mūsų senus kalbos dokumentus

JUOZAS PRUNSKIS

Niekada Lietuvoje nebuvęs, su lietuvių šeimomis nebendravęs, amerikietis **Gordon B. Ford, Jr.** išmoko lietuvių kalbą, lituanistiną temą parašė disertaciją, dėsto lietuvių kalbą Northwestern universitete, leidžia lietuviškas knygas, verčia kalbinius dokumentus iš lietuvių kalbos į anglų ir organizuoja jų išleidimą, net yra prenumeravęs "Draugą" ir "Lietuvių Dienas".

Įdomu buvo tokį amerikietį pažinti. Radau jį Northwestern universiteto lingvistikos skyriaus patalpose, 621 Foster St., Evanston, Ill. Jaunas ir energingas. Pasidžiaugiau, kad jis pasirūpino išleisti vadinamos Wolfenbuettelio lietuviškos postilės rankraštį iš 1537 metų. Šis rankraštis 1898 m. buvo rastas hercogo Augusto bibliotekoje Wolfenbuettely, Vokietijoje. Rankraštis turi 150 pus lapių, pavadintas "Ischguldimas Evangeliu per wisus mettus. Surinktas Dalimis isch Daugia Pastillu". Minėtoji hercogo bibliotekа parūpino profesoriui to labai reto rankraščio mikrofilmus, iš kurių ją ir išleido prof. Ford. Vieną šio reto leidinio egzemplioriu turi Pedagoginis lituanistikos institutas Chicagoje.

Sėdėjome prof. Fordo darbo kabinete, kur lentynose buvo daugybė lietuviškų gramatikų, kalbinių tekstų, retų lituanistikos leidinių. Jis parodė paskutinį "Lituanus" numerį ir apgailestavo, kad vis dar naujo nesulaukia. Jo rūpesčiu "Lituanus" yra užprenumeruotas ir Northwestern universiteto.

— Profesoriau, kokiu būdu jūs tiek susidomėjote lietuvių kalba ir kaip ją išmokote? — paklausiau jį.

— Kolegijoje studijavau graikų ir lotynų kalbas kaip pagrindinį dalyką, šalutiniu imdamas sanskritą. Ėmiau daugiau skaityti studijų apie indoeuropiečių kalbą. Susekiau mokslininkų nusistatymą, kad studijuojantiems indoeuropiečių kalbas, pati svarbiausia iš dabartinių gyvųjų kalbų yra lietuvių kalba, ypač svarbi dėl savo konservatyvumo. Tokių pareiškimų aptikau lingvistinėse studijose, o ir pats tai patyriau. Indoeuropiečių kalbų studiozui lietuvių kalba yra būtinybė.

Todėl ir pradėjau pats vienas ją studijuoti. Pirmoji mano įsigytoji tos srities knyga buvo Lietuvių katalikų spaudos dr-jos išleista "Lithuanian Self-taught". Deja, knyga išleista be kirčiavimų. Kai pradėjau lietuvių kalbos studijas, nei vienas JAV universitetas neturėjo lietuvių kalbos kurso. Vėliau sužinojau, kad dr. Šešplaukis ėmė dėstyti lietuvių kalbą Columbijos universitete, o profesorius Salys ir prof. Senn — Pennsylvanijos universitete. Turiu pripažinti, kad jiedu abu yra pirmaujantieji specialistai Baltijos lingvistikoje. Dr. A. Senn yra išleidęs gerą lietuvių kalbos vadovėlį vokiškai: "Kleine Litauische Sprachlehre". Visus 304 tos knygos puslapius išstudijavau iki galo ir padariau visas ten nurodomas pratybas.

Studijavo lietuvių kalbos pas geriausius autoritetus

Tai kalbėdamas, prof. Ford iš lentynos ištraukė įrištus visus jo atliktų pratybų rankraščius, kas liudijo, kaip uoliai jo mokytasi lietuvių kalbos.

— Kartais man lietuvių kalbos studijose padėjo Jurgis Elisonas, kuris Harvarde studijavo japonų kalbą. Jis davė praktiškų patarimų, kaip tarti žodžius, — pasakojo prof. Ford. — 1962 metais gavau Gynybos departamento stipendiją studijuoti lietuvių kalbą. Palaikiau ryšį su prof. J. Whatmough, Harvardo universiteto lingvistikos departamento vadovu. Vėliau prof. R. Jakobson ir prof. C. Watkins man patarė daugiau gilintis į XVI ir XVII šimtmečio lietuvių kalbą. Ėmiau koncentruotis į senus lietuvių kalbinius dokumentus ir supratau, kad man reikia daugiau dirbti su senais tekstais.

Pas dr. Lingį Švedijoje

Minėtų profesorių patariamas 1963 m. įstojau į Oslo universitetą Norvegijoje pas prof. Chr. Stang. Jis buvo man rekomenduotas, nes 1929 m. buvo paraše disertaciją apie Mažvydo katekizmą, taigi — studiją apie seniausios lietuviškos knygos kalbą. Prof. Stang man dar patarė tuo pačiu metu važinėti į Stockholmo ir Upsalos universitetus, kur lietuvių kalbą dėstė dr. J. Lingis. Tai nuostabus žmogus, tiesiog įkvepiantis meilę dėstomam dalykui. Mes su juo susidraugavome, vertėm tekstus į lietuvių kalbą, kūrėm rašinius. Tuo pačiu metu pramokau latvių ir latgalių kalbų, bet jau mažiau negu lietuvių. Pramokau ir skandinavų kalbų.

Prof. Gordon B. Ford

Disertacija apie Vilentą

Prof. Ford džiaugėsi, kad studijuodamas skaitė Mažvydą, Bretkūną, Daukšą, o taip pat Ostrebskio išleistus lietuviškus tekstus ("Teksty Litewskie"). Parodė net dvi laidas lietuviško Naujojo Testamento, pažymėdamas, kad Šv. Rašto skaitymas jam daug padėjo, mokantis lietuvių kalbos, nes nesunku buvo nesuprantamesnius sakinius susekti iš angliško teksto. Daugiausia prof. Ford studijavo Baltramiejaus Vilento kalbą ir apie tą autorių Harvardo universitete parašė disertaciją, net 400 pusl. Šis veikalas bus išleistas apie Kalėdas. Leidžia Mouton leidykla Hagoje, Olandijoje. Veikale nagrinėjamas 1579 m. katekizmas. Disertacija rašyta prof. Stang, prof. Watkins, prof. Kurylowicz priežiūroje.

Nauja jo lietuviškų tekstų knyga

Prof. Ford parašė spaudai rinkinį: "Old Lithuanian Texts of the Sixteenth and Seventeenth centuries", su paaiškinimais. Knygą išleis Mouton leidykla apie 1969 m. Prof. Ford sako, lietuviškus tekstus tenka ilgai spausdinti, nes reikia labai atidžiai sekti ir tikrinti, kad neįsiveltų klaidų į tokią spaustuvininkams svetimą kalbą.

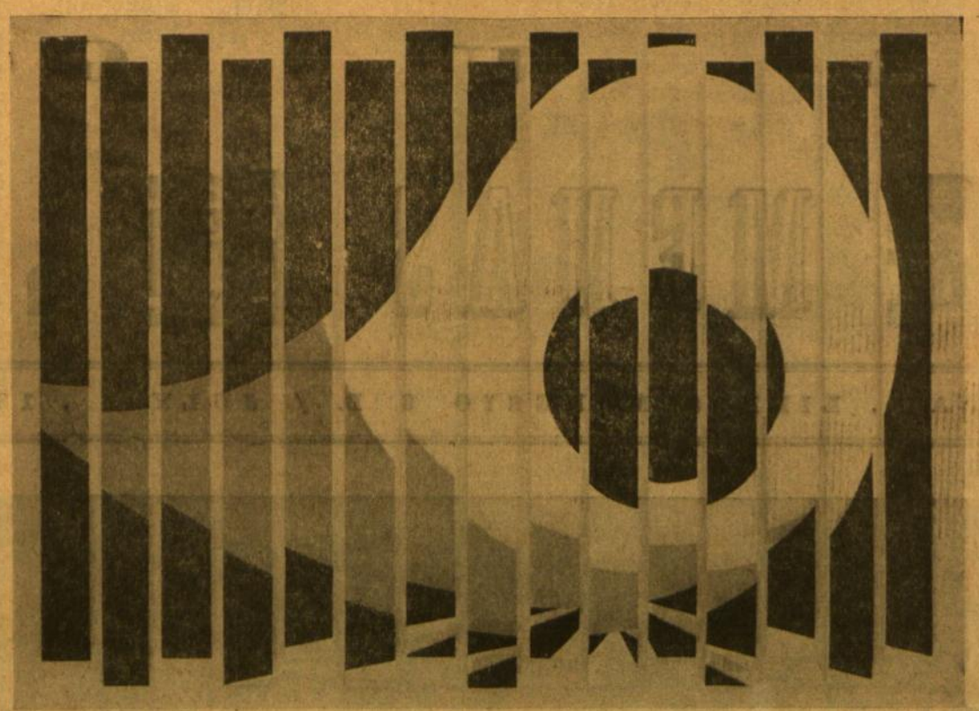

Alfonsas Krivickas — Tapyba

Iš parodos Lore Dauer galerijoje Ludwigshafene, Vokietijoj.

Šioje knygoje bus tekstai Mažvydo, Vilento, Bretkūno, Daukšos, Širvydo. Gale — žodynėlis. Prof. Ford turi Širvydo ir kitų faksimiles. Iš Leipcigo universiteto jis įsigijo visos Bretkūno postilės mikrofilmus. Ji niekada nebuvo išspausdinta.

Prof. Ford ypač džiaugiasi 1966 m. išleista "Introduction to Modern Lithuanian". Džiaugiasi, kad šią knygą galima naudoti, dirbant su amerikiečiais studentais.

Apie 50 proc. jo raštų apie lietuvių kalbą.

Prof. Ford yra tik 30 m. amžiaus, kilęs iš Louisville, Ky. Jo protėviai atkeliavę iš D. Britanijos. Jau yra parašęs ar spaudai paruošęs apie 10 studijinių knygų ir daug straipsnių. Apie 50 proc. jo raštų yra apie lietuvių kalbą. Be kitų dalykų, jis išvertė ir sanskrito gramatiką.

— Kai Jūs, profesoriau, esate tiek susipažinęs su sanskrito kalba, sakykite, ar yra kiek panašumo tarp sanskrito ir lietuvių kalbos?

— Abidvi turi komplikuotas gramatines formas. Sanskrito kalboje — 8 linksniai, lietuvių — 7, nors senuose lietuvių kalbiniuose dokumentuose aptinkame net 10 linksnių. Yra ir panašių žodžių. Tuo reikalu gerų informacijų yra davęs prof. Salys Britanikos enciklopedijoje. Lietuvių kalba labiau panaši į sanskritą, kaip bet kuri kita iš indoeuropiečių ir neindoeuropiečių kalbų. Pvz. žodis "sūnus" yra visai tapatiškas.

Toliau prof. Ford kalbėjo, kad šiemet dėstęs sanskritą, danų norvegų kalbas. Sausio mėnesį pradės dėstyti lietuvių kalbą, jeigu atsiras nors 2-3 studentai. Tik jis suabejojo, ar atsiras... O Northwestern universitetas skiria daug lėšų, kad galėtų palaikyti nors protarpiais duodamą lietuvių kalbos kursą.

— Kaip Jums, profesoriau, atrodo lietuvių kalbos skambėjimas?

— Tai vienas pačių gražiausių, kokius man tik teko girdėti. Kalba melodinga, dėka intonacijų. Įsigijau naują televizijos aparatą, kad galėčiau sekti lietuvių televizijo programą Chicagoje. Manau, kad ją daugelis Chicagos lietuvių seka. Jei atsiras studentų, kuriems galėsiu dėstyti lietuvių kalbą kartkartėmis mes klausysime lietuviškas radijo ir televizijos programas. Studentaudamas, aš vaikščiodavau į Cambridge ir So. Boston lietuvių bažnyčias, kad galėčiau įsiklausyti į lietuviškus pamokslus. Nors aš esu protestantas, bet esu bičiuliškas katalikų Bažnyčiai. Kiekvienas, kuris tik yra įsiklausęs į lietuvių kalbą, sutiks, kad tai gražiausia kalba. Gražesnė net ir už latvių, kuri kirtį turi tik pirmame skiemenyje.

— Ką jūs patartumėte lietuvių jaunimui?

— Labai patarčiau mokytis lietuvių kalbos, gilintis į tautos kultūrą. Jeigu tik yra progos, turėtų lankyti lietuvių kalbos kursus, pamokas. Svarbu žinoti kuo daugiau kalbų. Pagaliau jie turi ypatingai gerą progą — iš tėvų išmokti lietuvių kalbą. Northwestern universitetas brangina lietuvių kalbą. Čia ji buvo dėstoma net tada, kai tebuvo 1-2 studentai. Galite suprasti, kokios išlaidos su tuo surištos, bet universitetas nei tos finansinės naštos nepabūgo.

— Ar jūs skaitote lietuviškas knygas?

— Ir dar kaip. Daug šimtų dolerių esu joms išleidęs. Daugiausia skaitau lingvistinius veikalus, gramatikas. Kai neįmanoma kokios dokumentinės knygos gauti, pasirūpinu įsigyti jos Xerox kopiją, įrištą knygos pavidalu. Tokią pvz. turiu prof. Biržiškos sudarytą "Lietuvių bibliografiją".

Prof. Ford parodė okupuotoje Lietuvoje 1947 metais išleistą Mažvydo katekizmą. Daugelyje vietų žodžiai spalvotu pieštuku apvesti.

— Tai vis klaidinga transkripcija, — aiškino jis. — Taip nega lima. Kalbos studijozas, nežinodamas, kad tai klaida, manys kad taip reikia. Tikrumoje vieton šios reikėtų naujos laidos, su atitaisytomis klaidomis.

Girdėdamas tuos prof. Ford žodžius, pagalvojau — tai kur kalbininkas! Amerikietis, kitatautis, o taiso Lietuvoje išleistų lietuviškų knygų kalbą! O jis pasidžiaugė, kad yra paruošęs naują Mažvydo katekizmo laidą ir išvertęs Mažvydo tekstą į anglų kalbą. Bus išspausdinta vienoje pusėje lietuviškas tekstas, o gretimame puslapy — angliškas vertimas. Pabaigoje — paties prof. Ford sudarytas slaviškų skolinių žodynas su angliškais paaiškinimais. Profesorius net suminėjo kelis žodžius iš to žodyno, kaip: "česas", "čertas". Knygą numato išleisti už 2-3 metų.

— Ar jūs sutinkate lietuvių čia, Chicagoje?

— Turiu apgailestauti, kad esu be galo užimtas darbu. Vasarą dėstysiu anglų kalbos istoriją, įvadą į kalbotyrą. Turiu daugiau pasiruošti, nes tai man nauji kursai. Per vasarą vadovausiu visam Northwestern universiteto kalbotyros departamentui. Taip pat man tenka būti patarėju mokslo laipsnių siekiantiems studentams. Visa tai atima mano visą laiką ir negaliu pasidžiaugti, kad turėčiau lietuvių draugų Chicagoje.

— Mes čia turime Pedagoginį lituanistikos institutą. Ar jis negalėtų afilijuotis su universitetu?

— Tai būtų gražu, bet vis gi — sunku. Reikalavimai dideli, ir aš nesu optimistas. Stipriausieji kalbotyros skyriai mūsų mieste yra Northwestern ir Chicagos universitetuose ir daug kas nuo jų priklausytų.

—Ką jūs esate patyręs apie lietuvių kalbos reikalus dabar okupuotoje Lietuvoje?

— Rusifikacijos procesas buvo itin stiprus pokario metais. Dabar kiek atlyžo. Bet vis yra didesnių galimybių rusicizmams įsipilietinti Lietuvoje.

— Koks susidomėjimas lietuvių kalba JAV aukštosiose mokslo įstaigose?

— Reikia pripažinti didelį augimą lituanistinių studijų JAV universitetuose. Pvz. Northwestern įsivedė lietuvių kalbos dėstymą 1965 m. Prof. Cowgill neseniai pradėjo dėstyti Yale universitete. Californijos universitete dirba dr. Tininis. Northwestern ir Chicagos universitetai prenumeruoja "Lituanus". Rochestery gražiai dirba dr. Klimas. Pennsylvanijos universitete yra išsivysčiusi baltistinių, lituanistinių studijų centras, kur dirba prof. Salys, prof. Senn. Rūpinuosi tik, kas bus netolimoje ateityje, nes

(Nukelta į 7 psl.)

Alfonsas Krovickas — Tapyba

Iš parodos Ludwigshafene, Vokietijoj

Dr Ant. Rudoko kabinetą perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirm., antr., ketv. 2—5, 7—9 val. Penkt. 2—5 ir Šeštad. 10—2 val.

Ofs. 735-4477, Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414. Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak. Šeštad. 12—3 val. popiet.
Trečiadieniais uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K Š A
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad. ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 v. ir nuo 5 iki 8 v. v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v.; šešt. nuo 9 iki 12 val.: arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 8-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p., 6-8 val vak. Šeštad. 12-3 val. p.p., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak., išskyrus trečiadienius. Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel PR 8-7773; Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirm., ketv., 5—8 val., antrad. ir penkt. 1—4 val.
Priimineja tik susitarus
Atostogose nuo birž. 28 iki liepos 28 d.

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9—11 ryto ir 4—8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 3 v. p. p.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba
DR. FRANK PLECKAS, OPT
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Valandos pagal susitarimą.
Uždaryta trečiadieniais.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800: Namų 925-7697
5159 So. Damen Avenue
Valandos: 2—9 val. p. p.
Išskyrus trečiad.ieni

Tel. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue
Val., pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 2 v. v. Treč. ir šešt. 8 v r iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Prieš Šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: pirmad., antrd., ketv., penkt nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu:
Telef. REpublic 7-2290

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR PROSTATOS CHIRURGIJA
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val. antrad. nuo 2—5 popie ketvirtad. nuo 6—8 vak
Ofiso telef. 776-2880
Rezid. telef. PR 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687 2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p.p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p.p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2-8 v. v., penktad. 10-12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštad. 1-4 v. vakaro. Sekmad. ir trečiad. uždaryta.
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., Treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad 2—4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6199
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priimnėja ligonius tik susitarus
Val.: 2—4 p. p. ir 6—8 v. vak.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2828
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2524 West 69th Street
Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak.
Šeštadieniais 1 iki 4 val.
Trečiadieniais uždaryta.

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6648 So. Albany Ave.
Val., pirm., antrad., ketv. 6—8 v. vak.: penkt. ir šeštad. 2—4 popiet.
Kitu laikų pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofiso tel. 767-2141. Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val. pirmad., antrad., penktad. 1—6 ir 6—8 v. v., ketvirt. 5—8 v. vak.
Šeštadieniais 12—2 val. p. p.

Rezid. Tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą, jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadienį uždaryta Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076.

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel.: PRospect 8-1717
Rez. 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7868
DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniais uždaryta. Antradieniais ir penktadieniais vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal susitar.
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9 antr., penktad. 1—5 treč ir šešt. tik susitarus.

Ofiso — HE 4-5755
DR. M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniais, penktadieniais 2-9 v., šeštadieniais 10-1 p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Muz. Zenonas Nomeika koncertuoja Detroito katedros vargonais birželio 23 d. Nuotr. Jona Gaižučio

NOMEIKOS VARGONŲ REČITALIS

ST. SLIŽYS

Lietuvių tautos Birželio rimčiai Detroito katedroje (VI.23.) pagrindine programos dalimi buvo vargonų muzikos rečitalis, kurį atliko vienas iš populiariausių vargonų muzikos lietuvių specialistų virtuozų **muz. Zenonas Nomeika.** Tokia proga labai tiko susikaupti maldai už Lietuvą, kai pamokslas, kongregacinis giedoji mas ir monumentaliausias ir tauriausias muzikos instrumentas — vargonai garbino Dievą. Vargonų muzikos lygus ir didingas skambėjimas geriausiai galėjo išreikšti žmogiškąjį tiesos ir gėrio troškimą ir padėjo visiems pajausti mūsų pačių dvasines vertybes, mūsų didingumą, o kartu ir mūsų menkumą. Nors ir nelengva suprasti vargonų absoliutinę koncertinę muziką, tačiau iškilmingas jų gaudesys kiekvieną pripildo ramybės ir susikaupimo.

Koncertas pradėtas Claude L. D'Aquin "Noel", kur trumpos variacijos, pagal prancūzų giesmę, pinasi, imituodamos paukštelių maldą Kalėdų naktį. Paukščių čiulbėjimui išreikšti vargonai buvo subalsuoti gana švelniai ir tyliai muzikai, kurios reikėjo labai atidžiai klausytis. J. S. Bacho Preliudija ir Fuga A minor su baroko stiliaus puošnumu ir kompozitoriaus pasiektu tobulumu polifoniniame ir kontrapunktiniame temų vedime pareikalavo iš interpretatoriaus ryškių atskirų manualų figūracijų. Taip pat ir temos perdavimas vystyti pedalais, akompanuojant skirtingais manualais, vertė preciziškai iškelti pedalų paskirtį. Pabaigoje virtuoziškas pedalų solo ir pilnų vargonų manualai sukaupė pagrindinės minties mistišką charakterį, kuriuo norėta choralais pagrįsti turinį ir muzikinę idėją skirti Viešpaties garbei. Toliau sekė romantinio periodo vargonų muzikos atgaivintojo Cesar Franck Choralas Nr. 2 B minor. Aiškus Bacho sekimas su romantiniu atspalviu, kur variacijos mėgstamos nuo poetiško ramumo ir švelnumo iki tragiškos dramos. Vidurinioji dalis "a largamente con fantasia" yra laisvo stiliaus su gausybe pereinamų spalvų. Šis choralas telkia ir kontrastinių temų, kur gėris ir blogis nepaliaujamai kovoja. Kovos elementai ypač ryškūs choralo gale, kur vargonai disonansiniais akordais ir turtingu chromatizmu veda kovą ir galų gale choralą užbaigia švaria, gryna ir klasiška harmonija, simboliškai parodydama gėrio pergalę ir mistiškai religinio gyvenimo neišpasakytą sielos ramybę.

Mūsų laikų modernistas prancūzų kompozitorius Oliver Messiaen, mėgstąs laužytas melodijos linijas, dažną metro keitimą, prancūziską impresiją ir išsklaidytomis figūromis ir akordų grupavimu instrumentuotę, yra įdomus, bet kartu ir sunkiai įkandamas kevalas. Z. Nomeika atliko šio kompozitoriaus meditaciją "Iš Viešpaties užgimimo" pagal Šv. Jono evangeliją. Kompozitorius užakcentavo teigimą, jog visi, kurie klausė Dievo žodžio, tapo Dievo vaikais, o kurie šaukėsi Jo Vardo, tie susilaukė Šv. Dvasios malonių. Veikalas virtuoziškas, kurį mūsų interpretatorius techniškai gerai perdavė. Po to sekė kita meditacija irgi O. Messiaen "Le banquet Celeste", kur vargonais buvo išreikštas Šv. Komunijos priėmimas. Pradžioje girdėjosi gili ir rami susikaupimo nuotaika, išreikšta tik vargonų manualais (be pedalų) su dangiškų balsų instrumentuote. Vargonų pedalų įvedimas imitavo ramius žingsnius prie Dievo stalo ir gale vargonai išreiškė džiaugsmą su šviesių ir dangiškų spalvų skambėjimu, kurį išgyvena kiekvieną kartą, kai komunija priimta. Z. Nomeika tikrai meniškai atliko Dangišką Puotą! Kompozitoriaus Leo Sawerby "Carillon" imitavo bažnyčios varpų muziką. Jeronimo Kačinsko "Vargonų improvizacija" kalbėjo apie mus ir mūsų tautą. Jau pradžioj jaučiamas neramus gyvenimas su labai mažais ir reikais pragiedruliais. Disonansinė improvizacija meistriškai išreiškė mūsų tautos chaosišką ir bevilt iška šauksmą pasauliui, ir todėl kūrinys užbaigiamas klaikiu ir neišrišt u akordu.. Tai kūrinys, kuris gali būti sugretintas su pasaulinio garso O. Messiaen kūriniais. Pabaigai buvo meistriškai pagrotas Louis Vierne "Finalas" iš pirmosios simfonijos. Veikalas techniškai sunkus, bet melodingas ir pakilios nuotaikos, vaizduojąs iškilmingų atlaidų užbaigimą, kai visi varpai, choras ir galingi vargonai triumfuojančiai dėkoja Viešpačiui už suteiktas atlaidų malones.

Programa sunki, labai rimta, tinkama religiniam susikaupimui ir įveikiama tik akademiškai pasiruošusiam koncertuojančiam vargonininkui. Klausytojams būtų buvę daug lengviau suprasti absoliutinę vargonų muziką, jeigu programoje būtų iškelta bent pagrindinė grojamų veikalų mintis.

Baigiant reikia iškelti vargonavimo meno vieną iš kūrybingiausių dalių — tai atliekamų kūrinių balsavimą arba instrumentavimą, nes nuo spalvinių galimybių priklauso visas kūrinių atlikimo planas ir net jų charakteris. Muz. Zenonas Nomeika ir čia pasirodė esąs lakios fantazijos, gilios intuicijos, pažįstąs gerai veikalų stilistines ypatybes ir turįs gerą muzikinį instinktą. Zenono Nomeikos asmenyje pajutau ir gilų menininką ir kartu meistriškai valdantį instrumentų karalių — vargonus. Su amerikiečiais muzikais teko pasidalinti mintimis tuoj po koncerto. Vienas jų buvo jaunas koncertuojantis vargonininkas, kuris davęs eilę rečitalių Detroito apylinkėje ir Montrealio bazilikoje. Nors dabar jis yra kunigas, tačiau muzikoje žengia pirmyn, ypač domėdamasis vargonų muzika. Tas lenkų kilmės amerikietis kun. Robert Zaborowski iš koncerto išsinešė taipgi geriausius įspūdžius ir pokalbyje aukštai įvertino muziką Z. Nomeiką.

Alfonsas Krivickas **Tapyba**
Iš parodos Lore Dauer galerijoje, Ludwigshafene, Vokietijoj

NORAI IR GALIMUMAI

V.K. JONYNAS

"Draugo" kultūriniame priede š. m. birželio mėn. 1 d. numeryje 129 (22) Kertinėje paraštėje tilpo straipsnis "Ar jau tik šituo ir pasitenkinsime", pasirašytas k. br. Šiame straipsnyje "riebiais sakiniais" ir žodžiais pasisakoma prieš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimo metu organizuojamą parodą skaidrių pagalba.

Pinigų nebuvimas P.L.B organizacinį k-tą New Yorke vertė pasirinkti šį neįprastą, arba per daug paprastą meno kūrinių parodymą Seimo dalyviams. Net ir su pinigais New Yorkas neturi tokioms kolektyvinėms parodoms tinkamų patalpų. Riverside muziejus būtų kur kas per mažas, be to, pastarasis jau antros mūsų parodos seimo metu įsileisti nesutiko.

Statlerio viešbučio, kur vyks seimo darbai, parodų patalpas buvo galima gauti, mokant dienai 1.500 dolerių nuomos. Draudimai, paveikslų iškabinimai (tik unijų žmonės) statyvai, pedestalai ir kitos parodai reikalingos priemonės į šią sumą nėra įskaitomos. Jeigu paroda tęstųsi 3 dienas, tai patalpos reikalingos būtų nuomoti bent 5 dienoms, kas sudarytų vien nuomos 7.500 dolerių. Visas išlaidas įskaičiavus 3-jų dienų paroda atsieitų apie 15. 000 dolerių. Šios viešbučio vadinamos "parodų patalpos" toli gražu nėra meno parodoms pritaikytos. Jos yra parengtos didelių korporacijų arba fabrikų gaminamoms prekėms eksponuoti viešbučiuose vykstančių konvencijų metu. Todėl meno kritikai tokias viešbučio parodas nelanko ir jomis nesidomi.

Stebuklų laikai yra pasibaigę.

Sugrįžę į realybę, turime du pasirinkimus:

1) daryti ką esamose sąlygose savo finansiniais ištekliais galime (o parodai yra skirta tik 2000 dolerių),

2) nieko nedaryti.

Nebūdamas pažiūros, kad mes savo organizacinius "sugebėjimus" geriausiai parodome nieko nedarydami, palikome prie pirmojo pasirinkimo.

Atidėję į šalį tariamas ašaras ir juokus, pasvarstykime, kas tikrumoje taip tragiško ir pažeminančio glūdi meno kūrinių parodyme skaidrėmis? Ar šia priemone tik mes "vargšeliai" naudojamės, nes nieko "padoresnio" neišgalime ar nesugebame suorganizuoti?

Meno kūrinių propagavimas ir eksponavimas skaidrėse yra naudojami viso pasaulio geriausių meno muziejų. Skulptūra, architektūra, freskos, mozaikos ir kiti meno kūriniai, kurių neįmanoma kilnoti, šių priemonių atsisakius, niekados nebūtų pasiekiami platesnei visuomenei. 1965 m. New Yorko pasaulinėje parodoje, Vatikano paviljone išstatytos Sikstinos koplyčios Mykolo Angelo lubų freskos, skaidrių nuotraukų pagalba nesulaukė spaudoje pasmerkimo, kad Vatikanas pademonstravo "savotišką kultūrinį ubagiškumą".

Mes neprivalome, šia proga, apsiriboti tik įprastine, riboto formato paveikslų, mažo formato skulptūrėlių ir grafikos darbų, neparodydami mūsų kūrėjų monumentalių darbų, sukurtų visuose 5 kontinentuose, kuriuos įvertino, kuriais gėrisi ir didžiuojasi kiti.

Tokioje parodoje galėtume priimti tik mažą skaičių mūsų visuomenei gerai pažįstamų dailininkų ir ribotą skaičių jų darbų, dėl tokios menkos priežasties kaip "pinigų ir patalpų nebuvimo".

Atrodo, kad šitokia paroda toli gražu negalėtų patenkinti mūsų visuomenės, o juo labiau dailininkų.

Pagaliau, jaunasis mūsų meno

(Nukelta į 5 psl.)

IŠILGAI AFRIKOS

Kazys Almenas

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)

10. JUODASIS MONSINJORAS IR PUSIAU JUODAS KARININKAS

Malakal, 1968.IV.29-30

Apie 500 km į pietus nuo Khartoumo kraštovaizdis pradeda pastebimai keistis. Periodiniai metiniai lietūs čia virsta jau mėnesius trunkiančiom liūtim. Medžiai tankėja ir aukštėja, pasirodo palmės, akacijų krūmai, o šiuo laiku prie sausų upelių vagų jų susiburia tikri brūzgynai. Apie 200 km į šiaurę nuo Malakal pasiekiame, taip vadinamą, "turtingąją savaną". Žolė čia tęsiasi tiek, kiek tik akis užmato, pertraukta vietomis susigrupavusių palmių ir kūgio pavidalo šiluk genties kaimų trobelių. Tai visai ne tokia žolė, kurią mes pažįstame. Vietomis ji siekia juosmens, vietomis iškyla virš galvos. Sausa, ji dabar ir čežanti ir tokio geltonumo, kokie, pagal įprastas šnekas, turėtų būti lietuvaitės plaukai.

Gražus tai kraštas. Spalvingai gražus. Mes šiaurėje visai nepripratę prie tokių ryškių gamtovaizdžio spalvų. Jauties lyg būtum patekęs į kokį "technicolor" filmą. Gintarinis geltonumas žolės, vietomis juodas mazgas nudegintos savanos, prieš horizontą iškilę karpyti palmių lapai ir kūginių trobelių stogai. Būriai skaisčiai baltų gervių, kurios, lyg norėdamos pabrėžti tą savo švarų baltumą, susirenka į nudegintus juodus savanos plotus. Vaiskiai permatomas dangus su skiautele išsidriekusio debesio.

Ir vietiniai žmonės gražūs. Juodųjų arabų kraštas čia baigiasi ir prasideda grynakraujės Nilotų rasės negrų gentys. Tai liekni, aukšti žmonės, nemaža jų daugiau 2-jų metrų aukščio. Ir grakštus tas jų aukštumas. Kaulai smulkūs ir pailginti, net pati galva ne apvali, bet pailgėjus. Veido bruožai kone skaptuoto taisyklingumo. Oda tokio gilaus, tiesiog blizgančio juodumo, jog Amerikos negrai, su čionykščiais palyginus, atrodytų šviesūs. Europietiškuose drabužiuose jie atrodo kiek keistokai, lyg kokie ilgarankiai, ilgakojai gandrai, bet apsisiautę savo santūrių spalvų tradiciniais rūbais, jie sudaro savotiškai aristokratišką vaizdą. Jaunos mergaitės galėtų būti puikūs modeliai Paryžiaus salonuose. Kaip tik tokį fizinį tipą ir yra išaukštinus madų industrija. Nors tai ne visai teisybė. Tos "Vogue" žurnalo puslapių merginos yra tiesiog išbadėjusios, ir tai matyti iš jų įdubusių skruostų ir kaulėtų, tiesių linijų. Šitos mergaitės tokios nėra. Jos lieknos iš prigimties ir turi pakankamai apvalumo ten, kur reikia. Krūtys, nors nedidelės, bet ryškios. Patikrinti tai galima be sunkumų, nes daugumas žmonių čia vaikščioja pusiau nuogi. Vaikai iki dvylikos metų visiškai nuogut nuogutėliai.

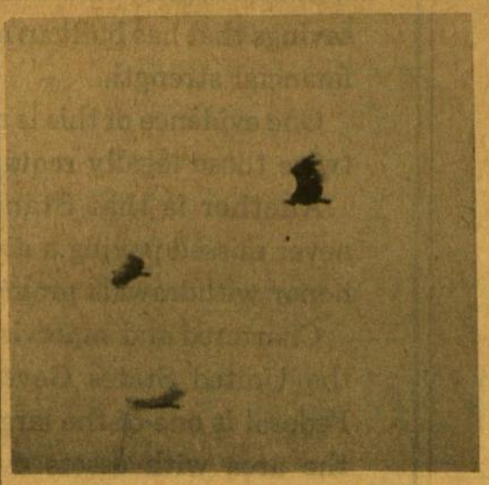

Afrikos padangių būtinybė — maitvanagiai.

Tai milžiniškų galvijų kaimenių kraštas. Ir Šiluk ir Dinka gentys yra galvijų augintojai. Bet ne tik pragyvenimo šaltinis yra tos didelės kaimenės karvių, milžiniškais, lanku į viršų lenktais ragais. Labai tikra prasme jos sudaro šių žmonių gyvenimo centrą ir nulemia jų gyvenimo būdą. Pavyzdžiui, karvę papiauti ir jos mėsą valgyti galima tiktai išskirtiniai svarbių švenčių proga; šiaip mintama pienu ir krauju, kuris periodiškai nuleidžiamas iš karvės kaklo venos. Galvijų skaičius čia nusprendžia žmogaus svarbą ir jo visą turtą. Žemės savininkystės sąvoka čionai neegzistuoja. Žemė priklauso visai genčiai, ir tai būtent ne tik tiems žmonėms, kurie gentyje gyvena dabar, tolygiai (ir net dar labiau) ji priklauso mirusių protėvių ir dar negimusių ateities generacijų dvasioms. Parduoti žemę, net vyriausiam Šilukų genties senatui, yra visiškai neįmanoma. Ši taip skirtinga savininkystės sąvoka yra buvus daugelio sunkumų priežastis ir daug kraujo dėl jos nutekėjo. Ir tai ne tiktai Sudane, bet ir kitose Afrikos vietose.

Šilukų genties vyrai su karvių kaimene prie Malakalo.

Tokioje tai aplinkoje įsikūrusi už Lietuvą didesnės Sudano provincijos — Viršutinio Nilo sostinė Malakal. Tai apie 10.000 gyventojų miestas. Du, mūsų sąvoka, stambesni pastatai stovi jame; Sudano valstybinis bankas ir egipietčių statyta mečetė. Visa kita, net plačiai išsidriekusi policijos būstinė, yra tik pusiau atviri vienaaukščiai barakai. Tai margai žalias miestas. Augmenija vešli, spalvoti driežai šmėkčioja per suplukto molio šaligatvius, būrys maitvanagių kantriai tupi aukštuose medžiuose aplink turgaus aikštę. Tuoj, ten kur pasibaigia neilgos centrinės asfaltuotos gatvės ruožas, prasideda kūginės Šilukų genties trobelės. Ir gyventojai čia margi. Trečdalis jų — šiaurės arabai. Jų rankose visa prekyba ir daugumas amatų. Kitas trečdalis — tai jau apylinkės vietiniai. Kol kas vadinau Sudano arabus juodais, bet, palyginus juos su Nilotų rasės negrais, šį būdvardį tikrai reikia keisti. Sakykim, kad jie yra tik pusiau juodi. Bet tas paskutinysis miesto gyventojų trečdalis man pakeitė visą ūpą, vos įvažiavus į Malakal. Tuojau buvo aišku, jog mano laisva kelione per Sudaną baigėsi. Tikrai neperdedu: bent trečdalis Malakal gyventojų buvo uniformuoti ir ginkluoti. Absoliučiai visuose sunkvežimiuose ir lengvose, džipo tipo mašinose, kurias mačiau, važiavo tiktai uniformuoti ir ginkluoti vyrai. Tuoj už miesto centro prasidėjo didelis, aukštai spygliuota viela aptvertas kalėjimo plotas. Vos man įvažiavus, išilgai centrinės gatvės kareiviai, su automatais rankose, pravarė apie dvidešimt grandinėmis surakintų (surankintos jų ir rankos ir kojos!) žmonių.

Žodžiu, Malakal sudarė svetimos armijos okupuoto miesto vaizdą. Ir nebe pagrindo. Jau ketveri metai kaip jis, tikraja ta žodžio prasme, ir yra okupuotas.

Jauste jaučiau, kaip tie tamsiaodžiai kareiviai įtariai seka mane. Dėl to nė kiek nesistebėtina. Kaip vėliau sužinojau, buvau tada vienut vienintelis baltas žmogus Malakale. Tuo momentu norėjau kuo greičiausiai susirasti kokią nors vietą nakvynei. "Ne, viešbučio nėr", paaiškino man angliškai kalbantis negras. "Kur nors bent kokią vietelę, kad tik galėčiau permiegoti", prašiau toliau. "Nėr", tvirtina jis man. "Tai ką daro pakeleiviai?", klausiau. "Nėra keliaujančių", atsakė jis abejingai. "Būdavo, bet nebėra". "Ar esi katalikas ar protestantas?", klustelėja jis manęs staiga. Kiek netikėtas klausimas. Teko anam jį net pakartoti. "Katalikas", sakau. "Tvarkoj", sako jis. "Tai eikit su manim". Savotiškai mažakalbis žmogus. Stumdamas "Mažiuką", ir nusekiau jį. Be žodžių perėjom visą Mala-

(Nukelta į 4 psl.)

Dinka genties vyras.

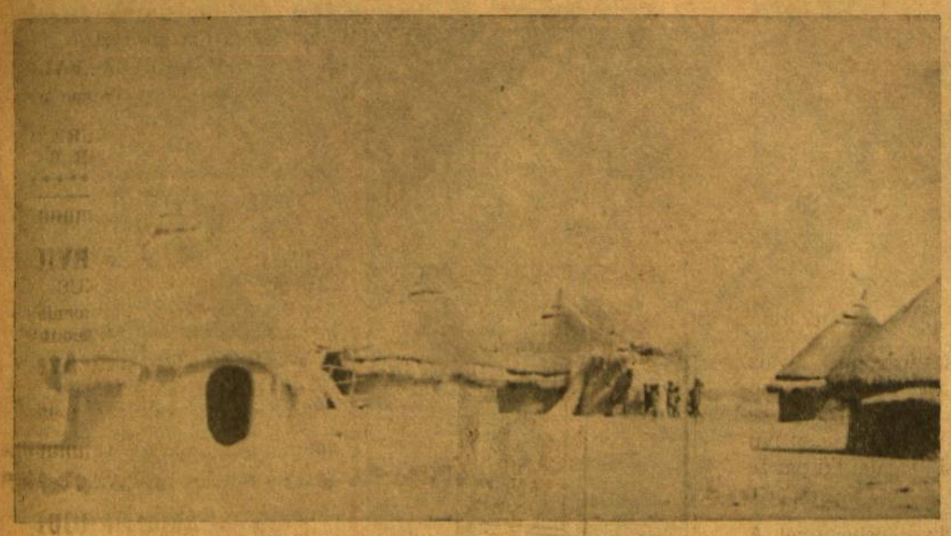

Šilukų genties kaimelis netoli Malakalo

ISILGAI AFRIKOS

(Atkelta iš 3 psl.)

kal ir patekome užmiestin, kur medžių pavėsy stovėjo išmėtyti pavieniai žemi namai. "Tai katalikų misija", paaiškino jis man, kai priėjau prie vieno gyvatvore apaugusio ploto, kuriame tarp krūmų stovėjo keli pailgi, į barakus panašūs pastatai. Paaiškino, apsisuko ir nuėjo.

Apsižvalgiau.

Nemaža ta misija. Žemės plotas didokas ir pastatai gana solidūs. Kažkada ji, be abejo, buvo ir graži. Visur apsčiai peraugusių didelių gėlių krūmų, nemaža dekoratyvinių medžių. Bet dabar viskas atrodė gerokai apleista. Daugumas takelių apžėlę, nepiaunamoj vejoje ganėsi pro gyvatvorę įsibrovusios ožkos. Tik apie centrinį namą takai buvo prižiūrimi, ir pastate matėsi kelios atviros langinės. Staiga atsirado ir žmogus, bet šis irgi buvo nekalbus. "Kur yra Tėvas? Kunigas?", klausiau aš. "Ateikit", kvietė jis laužyta anglų kalba. Apėjęs aplinkui namą prie užpakalinių durų, perėjome ilgu tamsoku koridorium ir mano vadas galop pabaladojo į vienas duris. Pats atidarė jas, nelaukdamas atsako. Didelis, apytamsis tropiniai tvankus kambarys. Pasieniais krūvos knygų, kelios rašomos mašinėlės, įvairaus inventoriaus, net keli, ant žemės paguldyti, sieniniai laikrodžiai. Beveik viduryje tos šiek tiek organizuotos netvarkos stovi didelis, irgi knygom apkrautas, stalas. Mum įėjus, atsistojo prie jo sėdėjęs apie 40-ties metų Šiluk genties, bet visai europietiškai apsirengęs vyras. Sudane lengva atskirti gentis, nes visos jos turi savo veide įpiautas žymes. Šiluk turi gero žirnio didumo taškus, kurie lyg kokie karoliai tęsiasi tiesia linija per visą kaktą. Turėjo tas žymes ir šis inteligentiškų veido bruožų vyras.

— Aš esu monsinjoras Pio, — prisistatė jis man ir ištiesė ranką. Tik tada pastebėjau, jog prie marškinių kišenės jis buvo prisisegęs nedidelį auksinį kryželį.

Apie monsinjorą Pio daug galėčiau rašyti, nors tik dvi paras pas jį svečiavausi. Per tą laiką daug sužinojau iš jo apie Sudaną, apie Šiluk gentį, apie tragiškus paskutiniųjų metų įvykius Pietų Sudane. Bet visa tai man būtų galėjęs papasakoti ir bet koks, gerai angliškai kalbąs, inteligentiškas žmogus. Monsinjorą Pio atsiminsiu labiausiai dėlei jo nesugriaunamo, nuoširdaus, tiesiog užkrečiančio optimizmo, kurį jis išlaikė iš tiesų labai sunkiose sąlygose.

"Sunkumai" Pietų Sudane

Taip pusiau užuominom kalbėjo žmonės Khartoume. Tą patį žodį, bet palydėdamas jį viską pataisančiu šypsniu, naudojo ir monsinjoras. Tik pasiekęs Malakal, pradėjau suprasti, kas slypi už to žodžio. Prie šios temos dar grįšiu. Trumpai tariant, tai buvo (iš tiesų dar ir dabar tebėra) civilinis karas. Karas, o gal, tiksliau tarus, žudynės tarp pietinių negrų ir šiaurės arabų. Pats įkarštis viso to buvo čia 1963-65-tais metais. Dabar matyti aiškus arabų viršus, nors problema dar toli gražu neišspręsta ir nenusistovėjus. Kalbėjau su daugeliu žmonių apie tuos "sunkumus". Girdėjau aibes detalių apie žudynes, apie prievartą, apie neteisybes. Žmogaus prigimtyje yra visgi noras iškloti savo skausmą, savo nuoskaudą kitam, skųstis ir aimanuoti. Šios savybės tikrai nesvetimos ir mums. Bet monsinjoras Pio nesiskundė. Anaiptol! Klausinėjamas jis būtinai pridurdavo, jog galėjo būti dar blogiau, jog dabar reikalai jau pasitaisė, jog reikia tik pasitikėti Dievu, nenuleisti rankų ir dirbti. Ir palydėdavo jis visa tai tokiu nuoširdžiu juoku.

Klausiau jį, kokią parapiją jis dabar turįs.

— Mano parapija, tai didžiausia pasaulyje, — sakė jis ir juokėsi atsilošęs, nes šis neįtikėtinas teiginys greičiausiai buvo teisybė ir taip sunku jį buvo išaiškinti pašaliniam žmogui. — Po šimtą kilometrų į kiekvieną pusę. Važinėju po ją motociklu ir laiveliu... Turėjome keletą mašinų, bet jas pavogė. Atsiprašau, norėjau sakyti —konfiskavo.

Konflikte tarp islamiškos Šiaurės ir dalinai krikščioniškų Pietų, savaime aišku, krikščionybė nukentėjo. Konkrečiai: monsinjoro Pio dabartinėj parapijoj prieš 1963-ius metus tilpo net 19-ka parapijų. Dirbo jose daugiau kaip trisdešimt kunigų. Dabar yra telikusi viena sveika bažnyčia ir du kunigai. Pats monsinjoras ir labai rimto veido, irgi Šiluk genties, tėvas Vincentas.

Bet, kaip sakiau, monsinjoras Pio buvo kupinas ryžto ir optimizmo.

— Dabar daug geriau, — tikino jis man. —Tik reikia mokėt su jais apsieiti. Visada paprašyti leidimo. Visada užpildyti daug blankų. Iš to ir susideda mano darbas. Pusę laiko pildau blankas, pusę važinėju pas tikinčiuosius...

— Su blankais ir aš turėjau patirties — sakiau.

— Jei tai, tai, žinoma, jau buvau policijos raštinėje Malakale?..

— Ne, — teko atsakyti, — dar nebuvau.

— Aha! — sakė monsinjoras ir juokėsi vėl. — Dar patirtis nepilna. Būtinai reikia nueiti.

Nuėjau žinoma. Stengiaus sutrumpinti savo kančias ir su žemesniais viešpačiais nesikalbėti. "Man reikia policijos viršininko", pareiškiau iš karto.

Kažkodėl tą dieną sekėsi. Nepraėjus nei valandai laiko, jau stovėjau prieš visos, už Lietuvą didesnės provincijos viršininką. Pasirodė, tai dar gana jaunas žmogus, žinoma, šiaurės arabas, kaip ir visi čionykščiai valdininkai. Aukštas, energingu veidu, peranksti žilsterėjęs.

— Jūs turėjote atvykti laivu, — tuoj pat pareiškė jis. Khartoumas matyt, jį buvo informavęs.

— Norėjau pamatyti jūsų gražųjį Sudaną,

Monsijonras Pio, fotografijos garbei užsivilkęs savo oficialius drabužius. — Per karšti jie šiame krašte, — sakė jis man, — bet jei greit fotografuosi, užsivilksiu...

— pradėjau aiškintis. — O iš laivo gi tik vanduo matyti.

Jis šyptelėjo, pažiūrėjo į mane tylėdamas ir kažką užsirašė ant paskleistų popierių.

— Bet toliau jūs privalote vykti laivu! — tęsė jis. — Privalote, iš tiesų ir neturite kitos galimybės. Netoli nuo čia prasideda pelkės.

Aš atsikvėpiau. Vis dėlto provincijose viršininkai "supratlyvesni". Čia daugiau sveria pats gyvenimas, ir Khartoumo ministerijų paragrafai labai toli.

Pagalvojau, jog turiu čia gerą sustojimui vietą, tad vertėtų pabuvoti kiek ilgiau. Tai ir paklausiau, ar galėčiau palaukti sekančio laivo. Laivas, matote, plaukia į Jubą tik kartą savaitėje. Rytoj laivas kaip tik turėjo išplaukti, o aš dar norėjau pasilikti.

— Jums nusibos, — truputį ironiškai tarė viršininkas. — Miestukas mažas, o į apylinkes vykti draudžiama. Bus geriau, jeigu išplauksit rytoj.

Aiškiai, jau iš kalno buvo nuspręsta, kad aš privalau išsinešdinti kuo greičiau. Arabus tačiau jau kiek pažinojau, tai ėmiau bandyti psichologinės taktikos metodą.

— Jei į mano namus atvyksta svečias, aš jį kviečiu pabuvoti ilgiau ir nevarau jo lauk jau sekančią dieną. Gal Sudane kitaip?..

Viršininkas sutriko. Jis vartė lakštus, skambino telefonu, įsakinėjo kažką savo kampuotai saliutuojančiam adjutantui ir galop, pažvelgęs laikrodin, pragiedrėjo.

— Pietų laikas! — nusprendė jis. — Ar įsakyti, kad atneštų mums pietus čia ar sutiksite papietauti mano namuose?

Nuvykom į namus. Neblogai gyvena policijos viršininkai Malakale, neblogai valgo. Geriau už monsinjorus. Pasirodė, Hassan Hamo buvo viengungis ir turėjo didelį rančos tipo namą užmiestyje, mango medžių pavėsyje. Keletas juodų tarnų. Pietus valgėme pirštais prie didelio, poliruoto medžio stalo. Hamo matyti jautėsi kaltas prieš įsakymus iš Khartoumo, kuriuos privalėjo vykdyti, nes kalboje mandagiai, bet su atkaklumu, ieškojo vis priekabių.

— Kodėl Amerika taip blogai elgiasi su arabais? — klausė. — Kodėl jūs padedat Izraeliui? Kodėl rusai vis geriau savo politiką veda?

Iš tiesų, ką čia daug atsakysi.

— Kodėl jūs žudot vietnamiečius? Kodėl nušovėte Kennedy? Tas tai buvo geras vyras. Kodėl jūs nužudėte tą Luther Kingą?

Atrodė, kad menkas pliusas dabar pasaulyje nešioti amerikonišką pasą. Kol paso nereikėdavo rodyti, sakydavau, kad esu lietuvis. Bet pasą parodžius, visas tas tautybių ir pilietybių plonybes jau per komplikuota išaiškinti. Gerai, jog palyginti retai tekdavo prisipažinti, kad esu Amerikos pilietis. Galėjau jam, žinoma, atkirsti, jog ir jie čia žudo negrus, bet tai nebūtų buvęs joks Amerikos pateisinimas. Be to, ir monsinjoras Pio man rimtai patarė vengti vietinės politikos.

Ėmiausi kitos taktikos.

— Atvykite pats aplankyti ir pamatyti, — sakiau. — Prašau, atvykite į mano tėvo namus, į Loup City. Prižadu, jog jūsų neišvarysime sekančią dieną. Mes gerbiame svečius.

Tai viršininką sugniuždė. Aiškiai jis buvo bejėgis duoti man leidimą pasilikti, bet jam buvo negarbė tai prisipažinti. Bandė atsiteisti kitais būdais. Kvietė mane nakvoti pas jį, kvietė vakarienei, siūlė mano paslaugai mašiną su šoferiu, įtikinėjo, jog Juba iš tiesų daug įdomesnis miestukas, kuriame vertėtų ilgiau užtrukti. Net prisistatymo laišką Jubos policijos viršininkui parašė. Parašė laišką taip pat ir laivo kapitonui.

Pasinaudojau vis dėlto mašina ir laiškais. Ypač laiškas kapitonui pravertė.

Atsisveikinom nuoširdžiai. Sakiau, jog neturėsiu laiko atvykti vakarienei ir kažin ar susitiksim.

Ačiū Dievui, ir nebesusitikom, nes sekantysis susitikimas būtų galėjęs būti tikrai nemalonus.

Išėjo taip.

Anksti sekančią dieną, aplenkdamas miesto centrą, išvažiavau "Mažiuku" pafotografuoti Šiluk kaimelių. Apie 20 km į pietus nuo Malakal visai netikėtai gražiame medžių gojely užtikau visą eilę griuvėsių. Savotiškai atrodė tie griuvėsiai tarp vešlių medžių, nusėstų skardžiais balsais čiauškančių paukščių.

Paprastai, apylinkėje regima statyba visur tik iš molio ir šiaudų, o čia staiga didelių, gerų plytų namų griuvėsiai. Vienas pastatų, kurio tik dalis sienų testovėjo, atrodė lyg būtų sugriauta bažnyčia. Langų angos gotiško pavidalo, ir bestovinčioje galinės sienos nišoje dar kabėjo vienišas varpas.

Netoli griuvėsių, prie Sobak upės kranto, užtikau kelis Šiluk genties žvejus. Jų tarpe vienas jaunas vaikinas kalbėjo stebėtinai gerai angliškai.

— Tai Doleib Hill misija, — paaiškino jis man, kai paklausiau apie griuvėsius. — Ten darbavosi amerikiečiai tėvai, bet 63-čiais kareiviai sudegino misiją ir kunigus išvarė.

Pasirodo, tikrai ten būta didelės misijos, su mokykla, bažnyčia ir ligonine. Jaunasis vaikinas ten ir išmokęs angliškai.

Tai štai, čia kur kas įdomesni griuvėsiai, negu iš pradžių buvo galima manyti. Grįždamas pro juos, norėjau sustoti ir juos tinkamai nufotografuoti, bet staiga iš tos pusės, kuri nuo kelio atskirta tankiais krūmais, pasigirdo šauksmai. Žiūriu, ten visa grupė uniformuotų vyrų, kurie jau moja man, įsakydami sustoti. Apsižvalgiau. Kairėje pusėje kelio dar keli vyrai. Toliau, tarp krūmų, bestovįs jų barakas. Taigi čia esąs nedidelis armijos

(Nukelta į 5 psl.)

Why is it so comforting saving with people "who care?"

...with people who have continuously paid the highest dividends with complete safety for nearly 60 years?

Look back over the nearly 60-year history of Standard Federal and you will find a tradition of integrity in handling its customer's savings that has built an association of great financial strength.

One evidence of this is reserves more than twice those legally required.

Another is that Standard Federal has never missed paying a dividend or failed to honor withdrawals promptly.

Chartered and supervised by an agency of the United States Government, Standard Federal is one of the largest associations in the area with assets over $130,000,000.00. It has grown this large because it is managed by people "who care" about the welfare of its customers.

That is why you will find it so comforting saving at Standard Federal.

Earnings currently paid are at the highest legal rates permitted—4¾% per annum on Passbook Accounts, payable and compounded quarterly—5¼% per annum on six-month Certificate Accounts in amounts of $10,000 or larger in multiples of $1,000. And accounts are insured for safety to $15,000 by the Federal Savings and Loan Insurance Corporation.

Is not such an association the place for your savings?

The people "who care" are eager to welcome you to their growing family of savers.

There is no better time than *now* to open your account at Standard Federal... stop by during our convenient hours (two parking lots) or telephone or write for save-by-mail forms.

FOUNDED 1909

STANDARD
FEDERAL SAVINGS
and Loan Association of Chicago

Archer at Sacramento • Chicago 60632 • VI 7-1140

HOURS: Mon., Thurs. 9 a.m.-8 p.m. • Tues., Fri. 9 a.m.-4 p.m.
Sat. 9 a.m.-12 noon • Wed.-no business transacted

ASSETS OVER $130,000,000.00 • RESERVES OVER $10,500,000.00 (more than twice legal requirements)

O. V. L. MILAŠIAUS "MINTYS"

J. DAINAUSKAS

Paryžiuje, Andrė Silvaire leidykla, išleidusi O V. L. Milašiaus raštų vienuolikos tomų rinkinį ir, berods, šešias kitas knygas, liečiančias to mūsų poeto, filosofo ir diplomato kūrybą, nesenai išleido naują veikalą, 160 puslapių knygutę "Maximes et Pensees (Gyvenimo dėsniai ir mintys) Milosz 1877-1939". Tekstą parinko J. Bellemin-Noel. Pažymėtina, kad ši knygutė išleista serijoje, kuri apima mintis bei apmąstymus jau pasaulinio masto rašytojų ir filosofų, kaip antai: Beaumarchais, Chateaubriand, Epiktetas, Epikuras, Goethe, Hippokratas, Hugo, Konfucijus, La Rochefoucauld, Machiavelli, Markas-Aurelijus, Nietzsche, Novalis, Paskalis, Schopenhaur'is ir t. t. Tai rodo, kiek O. V. L. Milašiaus kūryba pasaulyje yra vertinama. Ne atsitiktinai kanauninkas A. Petiot, gerai pažinojęs rašytoją (leidiny je "Conaissez-Vous? Milosz", tos pat leidyklos išleistame) rašo: "Savo gyvenime sutikau tik du žmones, dėl kurių buvau tikras, kad tai yra genijai: Milašių ir tėvą Teilhard de Chardin". "Les amis de Milosz (Milašiaus bičiulių)" draugijos darbų sąsiuviny je Nr. 1 (irgi 1967 m. išleistame tos pat leidyklos) paskelbtoji medžiaga rodo, kad O. V. L. M. raštų leidimas, nagrinėjimas, vertimai į kitas kalbas, jo kūrybos minėjimas, jo veikalų statymas, nežiūrint milžiniško sąrašo prancūzų kultūros lobyno var dų, vertų minėjimo, registruoja vis naujas pozicijas.

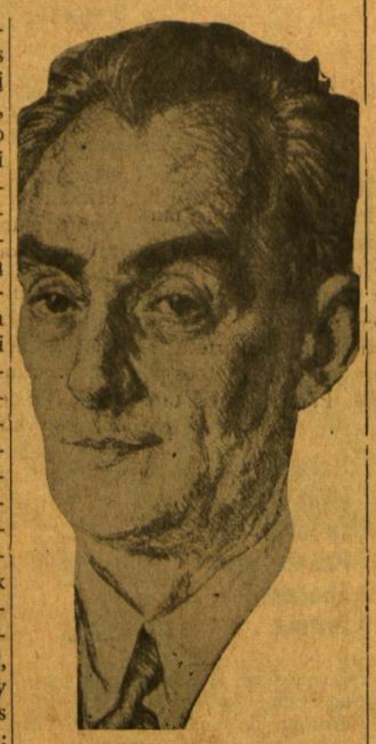

O. V. Milašius

Knygutę sudaro keturi skyriai: 1. Psichologinės ir moralinės viršūnės. 2. Filosofinės ir teologinės mintys (tų skyrių tekstai parinkti iš įvairių M. veikalų). 3. Poema-mintys (pažinimo giesmė iš "La Confession de Lemuel") ir 4. Mintys-poema (iš "Les Arcanes"). Mintys leidinyje paduodamos be jokių komentarų.

Nepaprastai įsigilinusio į gyvenimo prasmės pažinimo filosofią bei metafiziką žmogaus mintyse bei pasisakymuose atsispindi ne tik jo galvojimo kryptis, bet ir jos gilumas. Milašiaus filosofijos, o ypač mistikos gelmės tiek yra neaprėpiamos, jog tik da bar, keliasdešimts metų po jo mirties, tepradedama suprasti tų jo minčių apimtį ir jų vizionierišką keliarodiškumą mūsų laikams. Jo misticizmas rišasi su Šv. Jono nuo Kryžiaus misticizmu. Daug Milašiaus filosofinių minčių, šio šimtmečio pradžioje parašytų, ypač erdvės - laiko medžiagos santykį liečiančių, pasidarė suprantamos tik dabar, po Einšteino bei kitų mūsų laikų fizikų visatos sampratos naujų su formulavimų paskelbimo. Būdingi Milašiaus minčių išsakymo bruožai: gilumas ir puikus išbaigtumas.

Čia pateikiamos kelios mintys iš to rinkinio. — Nieko nėra blogesnio, kaip pradėti vaidinti pagrindinę rolę savo paties gyvenime. Būti laisvu, tai pajėgti suprasti, jog kuo didesnis esi, tuo mažiau nuo ko nors priklausai, ir tai, jog duodama ne vien dėlto, kad kas nors pirma buvo gauta. Mes pažįstame tik vieną laisvę, tai pasiaukojimo laisvę. Būti, reiškia savo gyvenimą kurti, o ne jį gauti. Mano širdis esanti arčiau pakelės akmens, negu mano brolio širdies. Greita dangaus šviesa, dar greitesnė yra žmogaus mintis, bet Tiesa, kuri apsireiškia jausmams, greitumu pralenkia ir saulę ir mintį. Bet ko kia kritika baigiasi aklojoje adoracijoje. Aklumas yra mažesnis blogis, negu ašarų nebuvimas. Melas gimė tada, kai žmogus nustojo jausti savo ryšį su gamta. Tuštumas neturįs sau tolygios ligos. Tikroji malda, tai nėra balsas, kuris išeina vien iš žmogaus lūpų, bet tai, kas būtų lyg atodūsis, išsiveržiąs iš gilios žaizdos pravirumo. Laikas, erdvė ir medžiaga mums nėra duoti skyrium, bet kaip vienas Vienetas, judėjimo dėsnio pavidale. Apgai lestavimo vaiduoklis nemažiau pajegus mus pririšti prie gyvenimo, negu vilties miražas...

NORAI IR GALIMUMAI

(Atkelta iš 3 psl.)

prieauglis, kurį mes taip mažai pažįstame, liktų už tvoros. P.L. Bendruomenė tokio prieauglio buvimą ignoruotų, ir nesudarytų progos jam glaustis prie lietuviškos kultūrinės veiklos ir suaugti su jos kamienu. Šia ir panašiomis progomis visa tai neturė tų būti pamiršta.

Skaidrėse rodomi įvairių technikų meno kūriniai savo meninių vertybių bei savybių nepraranda. Spalvotos meno reproduk cijos daug labiau nutolsta nuo originalų, tačiau meno pasaulyje nuo jų lig šiol vis dėlto neatsisakyta.

Lietuvių dailininkų meno kūriniai rodomi skaidrėse, mums leidžia gerai reprezentuoti visų stilių, krypčių, technikų, formatų ir medžiagų be amžiaus skirtumo, vitališką lietuvį kūrėją. Ir tik tokį kūrėją mums reikia parodyti savo nepriklausomybės 50 Metų sukakties proga.

Meno parodą organizuoti skaidrių pagalba pritarė vienbalsiai ir New Yorko Dailininkų sąjunga.

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakarais pirmadieniais 7 val. vakaro.

7159 South Maplewood Avenue
Chicago, Illinois 606299

VISOS PROGRAMOS IŠ WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg FM
Telef. HEmlock 4-2413

SIUVIMO Mašinos

* ELNA
* BERNINA
* NECCHI
* VIKING
* PFAFF
* SINGER

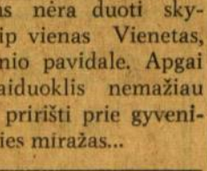

Šveicariškos, vokiškos, itališkos, japoniškos ir kitų firmų.

Taisome, parduodame ir nuomojame priienamomis kainomis ir sąlygomis. Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dalis, pritaikome pagal skonį kabinėtus. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

IŠILGAI AFRIKOS

(Atkelta iš 4 psl.)

postas. Kaip nei aš jų, nei jie manęs nepastebėjo, kada pravažiavau pirmą kartą, tikrai nesuprantu.

Sustojau, žinoma, bet motociklo negesinau. Jeigu ne rankose laikomi automatai, būčiau spustelėjęs pilnu tempu tolyn.

Koks tuzinas vyrų apspito mane: Jie visi aiškiai nedraugiškai nusiteikę.

Priėjo puskarininkis, nutvėrė už motociklo rankenos:

— Nulipk! — liepia jis man arabiškai, palydėdamas tai dar ir visai suprantamu rankos mostu.

"Broleli," galvoju, "pasodins į daboklę, konfiskuos motociklą. Baigtas reikalas!"

— Aš važiuoju į Malakal, — šaukiu garsiai. — Mano draugas viršininkas Hasan Hamo! Hasan Hamo, policija. Malakal!

— No! No! — purto galvą puskarininkis. — Nulipt!

— Foto! Negalima! Ne! — kartoja kitas, prisigrūdęs arčiau, ir čiupinėja mano nesėkmingai už marškinių paslėptą aparatą.

Aš tvirtai laikau motociklą ir kartoju savo. Garsiai.

— Mano draugas Hasan Hamo leido! Policija! Malakal!

Pagaliau visa tai lyg ir persisunkė iki puskarininkio sąmonės.

— Police? Malakal? — klausia jis manęs.

— Taip! Taip! — sakau.

— Okey, — pamojo jis staiga. Vyrai atsitraukė, aš, jausdamas kaip iš baimės dar rasoja kakta, spaudžiu, kiek tik "Mažiukas" neša, tolyn.

Kai nutolau, pasidarė lyg kiek lengviau, bet dar ne per daug. Šalia kelio ritmingai į Malakal pusę rikiavosi telgrafo stulpai, ir dvi vienišos vielos atkaklai supos nuo stulpo iki stulpo. Tiesiog jauste jaučiau, kaip tom vielom dūzgia arabiški žodžiai.

— Ar prie sugriautos misijos jį radote?

— Taip!

— Su foto aparatu? Turėjote jį sulaikyti!

— Bet jis kartojo, kad Hasan leido.

— Nieko panašaus! Tuojau jį areštuosim.

Bent taip anos vielos dūzgė mano vaizduotėje. Galvojau, kokią čia arabišką psichologiją teks dabar naudoti... Bet staiga, tik keli kilometrai nuo miesto, vielos nutrūko! Nukirptos! Bejėgiškai driekėsi jų galai iki pat žemės.

O palaimintas arabiškas apsileidime! At rodė, lyg senokai tenai jos nukirptos, bet niekas neskubėjęs vėl jų sujungti. Ir "Mažiukas" lyg daug linksmiau pradėjo burgzti. Buvo po antros, laivas turėjo išvykti ketvirtą. Tikrai žinojau, jog per tą laiką Doleib Hill postas su Malakal centru nesusisieks.

Nesusisiekė.

Atsisveikinau labai nuoširdžiai su monsinjoru Pio. Įkroviau "Mažiuką" į Nilo garlaivį, tiesiog, kaip Nojaus arką, ožkom, vištom ir negrais perpildytą. Nors iš pradžių man ir sakė, jog jokios kabinos nėr, bet, parodęs Hasan Hamo laišką, gavau ir kabiną!

Išplaukėme, vos valandą pavėlavę.

Stebėtinas tai punktualumas Sudane.

(Toliau: apie mergaitę su 50 kasyčių ir 200 km kelionę tanketės palydoje).

FREE GIFTS | FREE PRIZES | FREE GIFTS | FREE PRIZ

MIDLAND MIDDAY MIRACLE

JUNE 24- -JULY 13

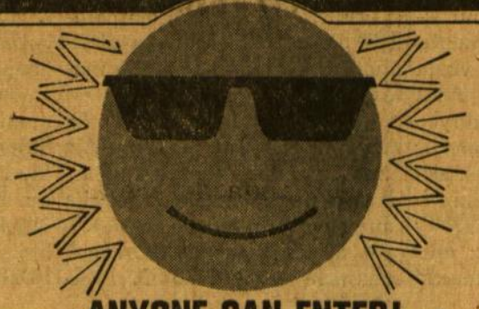

ANYONE CAN ENTER!
ANYONE CAN WIN!

10 DAILY PRIZES

HIGH NOON! And the MIDLAND MIDDAY MIRACLE is on! For 13 consecutive working days, Midland Savings will select a winner for one of its fabulous prizes ... including 3 TV sets. Just come in and register. Place your entry in our giant drum and you could be one of our lucky winners. There's no obligation and you don't have to be present to win ... but it's a lot more fun if you are.

3 WEEK-END PRIZES

YOU CAN WIN

FREE GIFTS FOR SAVERS

5¼% 6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES OR 1-YEAR SAVINGS CERTIFICATE

4¾% PASSBOOK SAVINGS PAID AND COMPOUNDED SEMI-ANNUALLY

ANCHOR HOCKING 11 PIECE BAKE AND SERVE SET

From refrigerator to stove to the table ... all in one dish. It's a homemaker's dream come true. And, to get this beautiful Anchor Hocking 11 piece set all you do is deposit $300 or more in a new or present Midland savings account during Midland Midday Miracle days ... June 24 thru July 13. Set consists of one 1½ qt. oval casserole with cover, 9" round cake pan, four 6 oz. dessert or custards, four 12 oz. casseroles. Sorry, only one gift per account. Not mailable.

And don't forget that at Midland Savings you get the highest earnings allowed by law in Chicago. Two savings plans ... two ways to earn more with insured safety.

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE • CHICAGO, ILLINOIS 60632

(NEXT TO BALZEKAS CHRYSLER MOTORS)

PHONE: 254-4470

REE PRIZES | FREE GIFTS | FREE PRIZES | FREE GIF

MOVING
perkrausto baldus iš arti ir toli.
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629, Tel. RE 7-7083

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai ir metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. VIrginiai 7 - 7258 59

Platinkite "Draugą".

PARDUODAMI
IŠ MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida. Galima pirkti dalimis ir išmokėtinai.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western, Tel. GR 6-4421

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANCKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos, Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampas 58th Street
Telefonas — PRospect 8-9533

MONTREALIO PARODĄ
Lankyti ir poilsiauti gražioje Laurentian vasarvietėje, prie upės ir ežero. 50 mylių nuo Montrealio.
Še moms butai su patogumais ir židiniais. Užsitikrinsite užsisakydami iš anksto.
GAPUTIS
7559 Querbes Ave.,
Montreal 15, Canada
Tel. 272-8384

FRANK'S TV and RADIO INC.
3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PADAVIMAS IR TAISMAS. TAIPGI ORO VĖSINTUVAI IR SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI.

HIGH RATES
4.75% per annum on regular savings
INSURED
5.25% per annum on investment bonus
Savings Insured to $15,000.00
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Kas tik turi gerą skonį,
viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western. PR 8-5875
Vedėjas — J. LIEPONIS
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 val. iki 6 val. vakaro
Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5 val. popiet

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE
5515 S. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
JULY - LIEPOS 3rd — JULY - LIEPOS 5 ir 6

COGNAC "NAPOLEON" V.R.Q.P.	Fifth	$5.98
NAPOLEON BRAND OF IMPORTED FRENCH BRANDY	Fifth	$3.39
MEISTERBRAND V.S.O.P. IMPORTED GERMAN BRANDY	Fifth	$4.89
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P	Fifth	$4.89
RICCADONNA IMPORTED VERMOUTH dry or sweet	30 oz. Bottle	$1.49
Choice of Two Brands of Imported CANADIAN WHISKY	Fifth	$4.98
AUGSBURGER BAVARIAN FLAVOR BEER, Case of 24—12 oz. T. A. Bottles	Case	$4.59
GLEN GARRY Imported 86.8 Proof SCOTCH WHISKY	Fifth	$4.29
POPULAR BRAND OF LONDON DRY GIN 90 Proof	½ gal.	$6.69
MICHELOB BEER Case of 24—12 oz. Bottles	Case	$5.29

RELIGIJOS PERSEKIOJIMAS LIETUVOJE

Religious Conditions in Lithuania Under Soviet Russian Occupation. By The Most Reverend Vincent Brizgys, Exiled Bishop of Kaunas, Lithuania. 40 psl.

Pr. Gaida vienu metu yra taikliai pareiškęs: "Persekiotojas, žudydamas šventąjį, sunaikina ne šį pastarąjį, o pats save, nes atpalaiduoja žvėrį savyje, naikina nemarųjį savo pavidalą. Praėjus persekiojimo skausmui, kankiniai iškyla šviesiais pavidalais, o budeliai — pasmerktųjų veidais".

Tas budeliškas Lietuvos okupantų veidas ypač išryškėja iš šio rūpestingai vysk. V. Brizgio paruošto, leidinio. Tokio leidinio mums ypač trūko. Vysk. V Brizgys, būdamas viename iš Lietuvos Bažnyčios centrinių postų, turėdamas ryšį su daugeliu informacijų šaltinių ir gausiai panaudodamas jau surinktus duomenis, šiuo veikalu davė konspektyviai suglaustą, bet plačiai visas sritis apimančią, kruvino persekiojamų lietuvių katalikų kelio apžvalgą.

Knygos pradžioje duodama su glausta Lietuvos religinio gyvenimo istorija, išryškinant pastangas kurti krikščioniškąją kultūrą. Trejetoje puslapių apžvelgiama Lietuvos Bažnyčios padėtis caristinėje okupacijoje ir toliau — trys ketvirtadaliai leidinio skirti išryškinti Lietuvos tikinčių jų tragedijai bolševikų okupacijoje.

Vysk. Brizgys čia taupus žodžiuose, bet stengiasi būti gausus faktais ir statistikos duomenimis, kurių daugelį ima iš pačių Sovietų šaltinių. Iš šio veikalo mes patiriame, kad 1940 m. komunistų partijoje Lietuvoje tebuvo tik 1,741 narys, kurių 52 proc. buvo kitataučiai. Okupantams panaudojant prievartos priemones, 1964 m. kompartija susilaukė 77,490 narių Apie 50 proc. į Lietuvą atsiunčiamų rusų įsijungia į kompartijos eiles.

Tragiška persekiojamos bažnyčios statistika. Iš 1,450 kunigų Lietuvoje belikę 844, iš kurių apie 100 invalidai. Vysk. Brizgys aprašo tragišką likimą kiekvieno iš Lietuvos vyskupų, įdėdamas ir daugelio jų nuotraukas.

Primenama, kad 1941 m. birželio 11-22 d. bolševikai iš Lietuvos ištrėmė 34,260 žmonių. Rainių miškely, Pravieniškėse, Červenėje ir kitose vietose komunistai iššudė 5,740 Lietuvos žmonių. Taikliai aptariami trys okupantų valdymo periodai: 1) Stalino era, 2) nuo 1954 m. iki Vatikano II suvažiavimo ir 3) nuo Vatikano suvažiavimo iki dabar.

Autorius šiame leidinyje kalba ne tik statistikos duomenimis, ne tik išryškina okupacinės prie spaudos nuostatus ir vyksmą, bet prakalba pavyzdžiais, kurie leidinį daro ir vaizdesnį, ir dar labiau įtikinantį. Pvz. iš okupantų spaudos paduodami faktai, kad Skapiškio mokyklos vedėjas Merkys buvo atleistas iš tarnybos už tai, kad su religinėmis apeigomis leido palaidoti savo motiną. Vienas Šiaulių miesto inžinierius buvo nubaustas už tai, kad žmonai leido savo vaiką pakrikštyti.

Iš šio leidinio mes sužinome liūdnus faktus, kad pvz. Vilkaviškio kunigų seminarija paversta ateistinių propagandistų mokykla, kad Šv. Kazmiero bažnyčia Vilniuje paversta antireliginiu muziejumi, kad apie 170 Lietuvos kunigų ir 4 Lietuvos vyskupai mirė kankinių mirtimi.

Šitoks leidinys šiuo metu yra tikrai būtinas. Jį reikėtų kuo plačiau paskleisti ir išversti bent dar į šešias kitas svetimas kalbas, kuriomis yra leidžiama Elta. Knyga užbaigiama prasmingu priminimu: "Lai milijonai nekaltų aukų, jų kraujas ir jų kentėjimai, būna perspėjimas laisvajam pasauliui budėti ir priešintis komunizmo hipokrizijai ir melams. Visada budėkime, gindami laisvę, kad jos palaimą garantuotume sau ir visai žmonijai".

J. Pr.

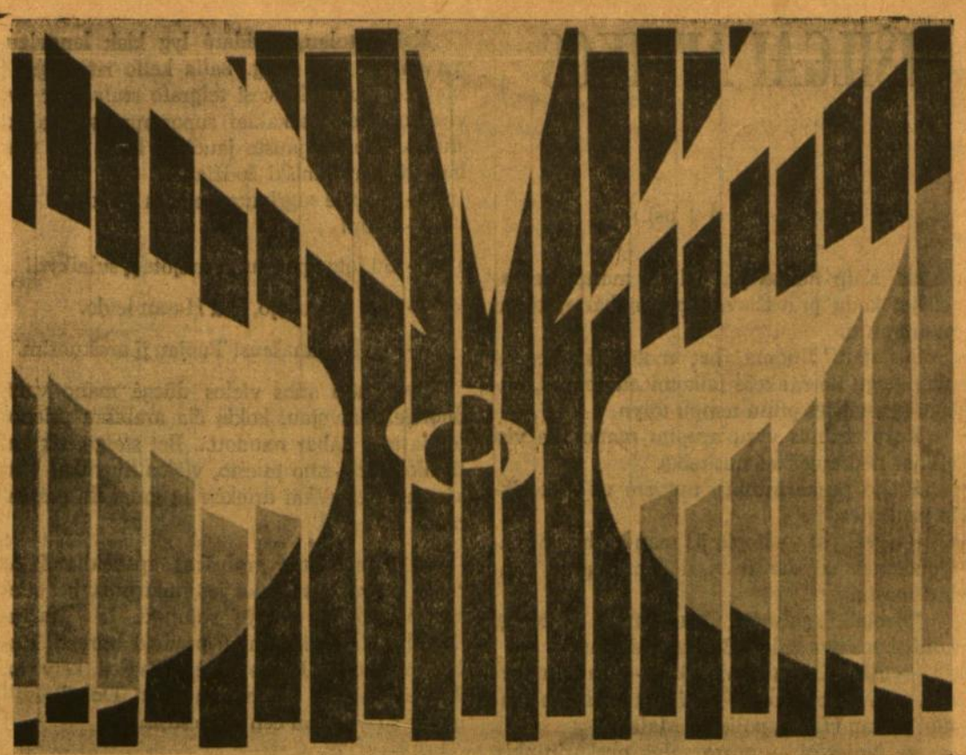

Alfonsas Krivickas — Tempera

Iš parodos Lore Dauer galerijoj, Ludwigshafene, Vokietijoj.

Kultūrinė Kronika

● **Pasisekusi dail. Alfonso Krivicko paroda Vokietijoje.** Šį pavasarį Lore Dauer galerijoje Ludwigshafene, Vakarų Vokietijoje, vykusi šio, Europoje likusio, mūsų tapytojo ir grafiko dailės paroda susilaukė ir vokiečių meno pasaulyje gražaus dėmesio. Ji buvo gausiai lankoma meną branginančios visuomenės, o didžiosios spaudos kultūriniai puslapiai taipgi jos neaplenkė. Pavyzdžiui, įtakingas ir plačiai skaitomas "Sudwestdeutsche Allgemeine Zeitung" gegužės 18-19 d. savaitgalio meno puslapiuose atspausdino dienraščio meno apžvalgininko Kurt Krausbeck parašytą parodos vertinimą, kur iškeliamas Alfonso Krivicko optinių efektų, lyg ir supiaustytų, bet savyje tampriai vieningų kompozicijų aiškumas. Recenzentas mūsų dailininko kūrybą laiko labai prasminga kalba, kur net pirmu įspūdžiu atrodantys abstraktūs darbai, giliau pažvelgus, virsta prasmingais simboliais. Anot Kurt Krausbeck, Krivicko kūrybo je nėra pigaus pretenzingumo ir tuščio efektų ieškojimo, o tik aiškus savajame stiliuje dailininko kūrybinis sugebėjimas. Laikrašty je straipsnis skelbiamas su antrašte: "Ein Maler aus Lituaen" (Dailininkas iš Lietuvos). Kito savaitgalio to paties laikraščio puslapiai vėl papuošti didele Krivicko darbo nuotrauka.

● **Dail. K. Žoromskis** visą birželio mėnesį dalyvavo grafikos ir piešinių parodoje, kurią organizavo Phoenix Galerija, 939 Madison ave., New Yorke. Šitokia parodą Phoenix galerijoje yra trečia iš eilės (kasmet — sezono pabaigoje), ir joje dalyvauja tik kviesti dailininkai, kooperuojant su Leo Castelli, Sidney Janis, Fischbach, Martha Jackson ir kitoms galerijoms.

Tarp kviestųjų svečių šiemet buvo: Joseph Albers, Clyde Barnes, Walker Everett, Philip Held Robert Rauchenberg, James Rosenquist, Frank Stella, Andy Warhol, Red Grooms, Philip Pearlstein ir d.k. Viso 54 dailininkai.

Dail. K. Žoromskis šioje parodoje dalyvavo su spalvotu piešiniu. Tas jo piešinys ir vienas mažas aliejus iš galerijos buvo po parodos paimti į New Yorko Moderniojo meno muziejų—Art Lending Service (paveikslų pardavimo ir nuomavimo galerija muziejaus viršutiniame aukšte).

● Šiomis dienomis "Draugo" spaustuvė atspausdino O. Nendrės romaną **AIDAS TARP DANGORAIŽIU**, kur pavaizduotas paskutinės lietuvių emigracinės bangos moters rūpesčiai Dėdės Samo žemėje. Autorė baigusi Lietuvos universitetą. Buvusi Lietuvoje ir Vokietijoje gimnazijos mokytoja. Romanas gaunamas "Draugo" administracijoje ir pas platintojus. Kaina $5.00, 365 puslapiai.

● **Vaizdinio pobūdžio leidinių biblioteka.** Kun. P. Brazauskas, gyvenąs Eugene mieste, Oregone, atsiuntė Lietuvių foto archyvo besikuriančiai bibliotekai daugiau kaip 100 savo surinktų knygų apie meną. Ši kun. P. Brazausko dovana Lietuvių foto archyvui davė pradžią LFA bibliotekai, kuri bandys surinkti ir vienoje vietoje laikyti vaizdinio pobūdžio leidinius.

● **Kur Rojus Mizara "didesnis"** ..rašytojas už Vincą Krėvę. Vilniuje išeinantis savaitraštis "Literatūra ir menas" birželio 29 d., numeryje rašo, kad "Merkinės vidurinei mokyklai suteiktas įžymaus pažangiųjų Amerikos lietuvių rašytojų Rojaus Mizaros vardas". Tai gardus, bet ir komunistiškai ciniškas juokas, kai didysis mūsų literatūros klasikas, Merkinės apylinkėse gimęs Vincas Krėvė čia buvo nustumtas į šalį ir turėjo užleisti vietą kūrybinės literatūros prasme tikrajam beraščiui.

● **Strazdelio paminklas Vilniuje.** Senajame Vilniaus universiteto kieme yra sumanyta pastatyti paminklą poetui A. Strazdui (Strazdeliui). Jau yra ir projektas (kulptoriaus K Kisieliaus). Viena universiteto bibliotekininkė kelia klausimą, ar šis paminklas tinka kaip tik šioj vietoj: kaip Strazdelis bebūtų gerbtinas, su Vilniaus universitetu jis vis tiek ryšio neturi... (E)

— Didžiausia gyvenimo dalis praeina, žmonėms pikta darant, didelė — nieko nedarant, ir visas gyvenimas — darant ne tai, kas reikia daryti!

Seneka

LIETUVIAI TĖVAI, PASINAUDOKIT

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA

Kennebunkeporte, Maine,

SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISĖM.

Išeinamas pilnas į kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas.

Oficialiai dėstoma lietuvių kalba po 5 pamokas savaitėje 4 grupėms.

Veikia jaunimo organizacijos, puoselėjami sportai, duodama lietuviška gyvenimo orientacija. Pati gimnazija padeda mokiniams įstoti į kolegijas.

Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių.
Mokiniai gyvena bendrabuty.
Atlyginimas visiems prieinamas.
Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos padėtį.
Registruokite mokinius 1968 - 1969 m.
Priimami berniukai baigę 8 skyrius.

Informacijų ir kitais reikalais rašykit:

Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

NAKVYNĖS MONTREALYJE

"MAN AND HIS WORLD" parodos lankytojams. Kambarys su atskiru įėjimu ir visais patogumais netoli miesto centro. Dviems asmenims $8.00, trims $10.00 parai. Nemokamas parkinimas, 10 min. nuo parodos. Geras susisiekimas autobusais ir Metro.
ATOSTOGOMS LAURENTIAN KALNUOSE išnuomojamas moderniškas vasarnamis gražaus ežero pusiasalyje. Elektrinis apšildymas, vandentiekis, T.V. ir kiti miestiški patogumai. Savaitei $70.00.
P. RUDINSKAS, 2415 Park Row East, N.D.G., Montreal 28, Quebec, Canada Tel. 482-4094

Automobilio nelaimės atveju skambinkite
(In case of accident, call)
COUNTRY AUTO REBUILDERS
GR 6 - 7777 24 hour towing service
Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai

FRONT WHEEL ALIGNMENT — WHEEL BALANCING
BODY AND FENDER WORK
PAINTING, MECHANICAL REPAIR
2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629
Savininkas — MIKAS ČESAS

Norėdami geriau aptarnauti mūsų gausius klientus, perėmėme dar vieną restoraną Oak Lawn mieste. Galite būti užtikrinti, kad turėsite skanius valgius, skubų patarnavimą, kaip ir mūsų pirmame restorane. Kviečiame ir lauksime jūsų atsilankant.

Kilty's Restaurant

4545 West 95th Street, Oak Lawn, Illinois
(2 blokai į rytus nuo Cicero Avenue)
Telef. — GArden 4-5800

Jauki atmosfera — skanūs valgiai — skubus patarnavimas

VESTUVĖMS IR BANKETAMS YRA PRIVATŪS KAMBARIAI NUO 10 IKI 800 ASMENŲ.

Atdara kasdien nuo 8:30 val. ryto. Sekmad. ir šventad. nuo 1:00 val. popiet.

STEVE GIANAKAS, Artesian restorano įsteigėjas kviečia visus lietuvius dabar lankyti KILTY'S restoraną, kol bus atstatytas ARTESIAN restoranas. Atstatymo darbai jau pradėti ir tikisi atidaryti rpgsėjo mėnesyje.

St. Gianakas dėkoja visiems lankytojams, kurie pareiškė užuojautą dėl ištikusios nelaimės - gaisro, Artesian restorane.

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd. Tel 581-4111

DULKIŲ SIURBLIŲ TAISYMAS.
Valome, ištepame, suderiname, Pakeičiame (hoses) — žarnas.

Parduodame ir taisome visų gamybų dulkių siurblius ir turime dalis, maišelius ir visus prijungimus (dalis) visų gamybų siurbliams — **Electrolux, Hoover, Eureka, Kirby ir Royal bei kitų.**

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas Atdara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PRospect 6-8998

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

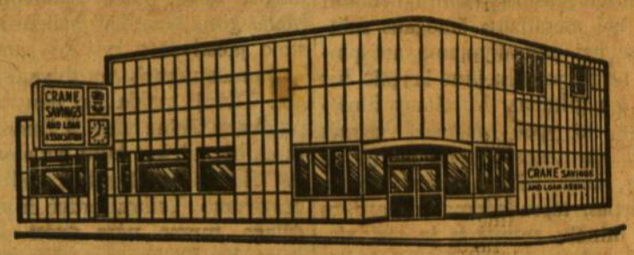

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

4 3/4 % Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. .... 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. ..... 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

Mes mokame 5 1/4 % ant visų taupymo certifikatų per annum
MINIMUM SUMA $5,000.00

MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave.
Chicago, Ill. 60632
Telephone CL 4-4470
August Saldukas
Chairman of the Board

NAUJI LEIDINIAI

• **VARPAS, 1968 m. Nr. 8.** Žurnalas tautos ir žmogaus laisvei, tautinei kultūrai ir lietuvybei. Redaktorius Antanas Kučys. Administratorius Titas Briškaitis 1214 North 16th Ave., Melrose Park, Ill. 60160. Leidžia Varpininkų filisterių draugija. Leidinys didelio formato, 208psl., viršelis dail. Z. Morkūnienės.

Kaip titulinio puslapio įrašas "Įsteigtas 1889 m." rodo, čia retkarčiais išleidžiamas "Varpas" save sieja su kudirkiniu "Varpu" ir stengiasi išlaikyti tradicijos ir idėjos tęstinumą. Istorinės tradicijos ir visuomeninės bei politinės idėjos tęstinumą pagarbiai mūsuose saugo ir krikščionių demokratų karts nuo karto išleidžiamas "Tėvynės Sargas", save siejantis taipgi su spaudos draudimo laikų "Tėvynės Sargu". Kaip žinome, "Varpas" ir "Tėvynės Sargas" anais mūsų tautinio atgimimo laikais yra išvarę nepaprastai reikšmingą vagą kultūriniuos, politiniuos ir misuomeniniuos tautos dirvonuos. Ar būtinai reikėjo šiais laikais leidžiamus tų dviejų grupių leidinius susieti tuo pačiu vardu su nepakartojama praeitimi, būtų jau atskiras klausimas. Vis dėlto geriau būtų buvę, kad šie du didieji ano laikmečio monumentiniai simboliai "Varpas" ir "Tėvynės Sargas" būtų buvę palikti vien tik savam laikui ir savo buvusiai istorinei paskirčiai, kurią jie taip puikiai aname laike išnaudojo. Dabargi vaikaičių užsidėjimas senelių kepurės, jokių kreditų patiems vaikaičiams nesuteikia: kreditus ir vardą vaikaičiai turėtų patys išsikovoti savajame laike ir palikti savo vardo paminklus, gi pretenzijos į senelių kepurę jų pačių reikšmės savaime nepadidina. Šios užuominos tik grynai verbalinės, liečiant leidinių pavadinimus.

Žiūrint į šiandieninių "Varpo" ir "Tėvynės Sargo" turinius, kalba būtų jau visai kitoje plotmėje. Turinius čia jau reikia sverti grynai šių laikų svarsčiais, kartais sunkesniais, kartais lengvesniais. Šia prasme ir šiemetinio "Varpo" turis priimamas kaip ir kiekvieno kito ne istorinio, bet dabartinio leidinio.

Žurnalo puslapiai pradedami labai blaiviai šios dienos situaciją vertinančiu red. A. Kučio straipsniu "Iškelkime nepriklausomybės prasmę", raginančiu pamastyti "apie tai ne vienos kurios ideologinės grupės rėmuose, bet tuo pačiu sutartiniu mastu, kaip vedame ir nepriklausomos Lietuvos atstatymo akciją". Spausdinama dr. J. Pajaujio prisiminimų ir vaizdų pynė "Vasario 16-ji Vilniuje 1918 metais". Kazys Škirpa savo rašte pabrėžia Lietuvos atsikūrimo dinamiškumą. Antanas Novickis ryškina Lietuvos kariuomenės kūrimosi sunkumus. De Jure Lietuva kalba žurnale į skaitytoją visų jo šiandieninės diplomatinės tarnybos narių atvaizdais, kurių čia sudėta 14. Įdomus yra redakcijos suorganizuotas lyg ir savotiškas minčių apie nepriklausomybę simpoziumas, kur jomis su skaitytojais pasidalina šie autoriai: pulk. leit. Kazys Ališauskas, Jonas Daugvila, Algirdas Kasulaitis, prel. Mykolas Krupavičius, dr. Vanda Sruogienė, gen. št. pulk. Kazys Škirpa, Vladas Vijeikis ir Jonas Vilkaitis. Lietuvos laisvinimo visuotinumą nagrinėja J. Audėnas, o Kremliaus tikruosius tikslus anų tragiškų okupacijos dienų fone atskleidžia Kazys Škirpa. Apie Europą ideologijų kryžkelėje rašo dr. Kazys Karvelis. Mintis apie emigraciją ir liberalų vienybę pateikia dr. V. Sruogienė. Alicija Rūgytė prisimena varpininką dr. Juozą Rūgį. Pranas Čepėnas labai tiikliai, atsiremdamas į faktus ir šaltinius, atsako V. Trumapi "Metmenyse" mėginusiam apginti 19 amž. slavistą A. Hilferdingą nuo rusifikatoriaus epiteto. P. Čepėnas įrodo, kad liet. tautos atžvilgiu Hilferdingas — rusifikatorius, nežiūrint, kad V. Trumpa ir būtų linkęs labiau pasitikėti tarybinės Mažosios Lietuviškosios Tarybinės Enciklopedijos jo piešiamu portretu. Pr. Čepėnas gi štai kaip klausia ir atsako: "Kodėl Mažoji Lietuviškoji Tarybinė Enciklopedija vengia A. Hilferdingą vadinti rusifikatoriumi? Labai paprastas reikalas: dabar ir ne "reakcingų slavofilų" vykdoma politika yra tokia pat, kaip ir anuo metu reakcingų slavofilų. Todėl bijoma kelti paralelizmo aliuzijų, nes Sovietų Rusijoje, kaip pra eities rusus, taip ir dabarties tik ideališkai norima pavaizduoti, nuslepiant rusų nacionalizmą ir rusifikacijos darbus". Nacionalizmo vaizdą šių dienų Lenkijoje žurnale duoda E. Boreiša.

Šalia visuomeninių ir politinių temų "Varpe" gerokai vietos užima ir grožinės literatūros duoklė arba aplamai humanitarinės temos. "Varpo" numeryje randame šių mūsų poetų eilėraščius: Vlado Šlaito, Liūnės Sutemos, Kęstučio Gaidžiūno. Beveik neti kėta naujiena yra Henriko Blazo poezija, skirta partizanams, prie kurios randame ir šitokį redakcijos prierašą: "Mirtis neleido a.a. Henrikui Blazui, ilgamečiui "Varpo" bendradarbiui, užbaigti šios poemos. Ji rasta tarp velionies dar nespausdintų rankraščių". Grožinę prozą žurnale atstovauja R. Spalis: skelbiama jo novelė "Nepabėgęs". Aldona Augustinavičienė rašo apie Balį Sruogą — dramaturgą. Apžvalginėje leidinio dalyje recenzuojamos dr. A. Ramūno ir Vlado Šlaito knygos, užgriebiama "Trečioji Pradalgė", rašoma apie grožį ir kultūrinį progresą (Petras Melnikas), šiltai prisimenamas a.a. Antanas Rūkas ir kt.

Aplamai, "Varpo" puslapiuos yra ko pasiskaityti, o pasiskaičius yra apie ką ir pagalvoti, vienur tai ar kitai tezei pritariant, kitur, gal būt, prieinant ir netapatiškų išvadų.

• **LAIŠKAI LIETUVIAMS, 1968 m. birželio mėn. Nr. 6.** Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Vyr. Redaktorius Kęstutis Trimakas, S.J. Metinė prenumerata $4.00. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636.

Naujas numeris pradedamas (beveik staigmena!) eilėraščiu. O Albinas Baranauskas moka išreikšti ir mums tokias įprastines temas taip, kad ir tos temos ima savotiškai ir atšviežėja. Tai liudija šį kartą ir pirmojo žurnalo puslapio eilėraštis "Penkiasdešimta Vasario Šešioliktos pavakarė". Pavyzdžiu tegu būna eilėraščio paskutinis posmas:

Prisikėlimas įvyks sienų baltavimo šventoriuje
Po derlių suvaliusiais medžiais
prieš pašalant devintą
Dieną, kai jau nieks gerai neatsimins. Mes užžengsim
Į paveikslo rėmus švęsti niekad
Nepasibaigiančio sugrįžimo.
Bet Lietuvai
Vėl prasidės laikas.

Dėmesio vertas blaiviai parašytas ir šaltiniais paremtas Prano Garšvos, MIC straipsnis "Lietuviškų parapijų ateitis Amerikoje". Kondensuotai, bet labai tiksliai paliečiamos čia pačios aktualiosios šios temos problemos realiame dabarties kontekste: lietuvių kalba liturgijoje, Bažnyčia — Dievo tauta, kunigų ir pasauliečių bendravimas ir krizė lietuviškose parapijose. Alfonsas Grauslys rašo apie krikščionišką meilę, kaip tikėjimo motiną. Stasys Yla bičiuliškai susirūpinęs skonio ir saiko trūkumu kasdieninėje ir šventinėje mūsų laikysenoje. Po ilgesnės tylos dviem naujų eilėraščių puslapiais prabyla į poezijos mėgėjus Gražina Tulauskaitė. Jos grįžimas ypač sveikintinas. Atsiminimuose apie Lietuvos Demokratų partiją rašo Mykolas Krupavičius. Didelį skaitytojo smalsumą sužadina Jono Kubiliaus, S.J. puikiai surėstas straipsnis apie savotišką skandalą sukėlusį Bažnyčios kritiką Kavanaugh, kuris pačiu pirmuoju savo raštu šūktelėjo: "Esu kunigas ir noriu vesti". Numeris iliustruotas meistriškomis Arūno Zailsko kalnų nuotraukomis. Leidinys gražus ir turiningas. Tačiau, kaip žinome, tobulumui ribų nėra. Į kai ką redakcija gal ir turėtų labiau atkreipti dėmesį. Sakysim, ima kartais ir sušlubuoja tam tikro lygio išlaikymas, einant į kompromisą su vidutiniškumu, net prastumu. Kartais šitai gali sudaryti įspūdį, kad visos mūsų parašytos knygos vertos tik teigiamų recenzijų, o labai nelygių verčių meno darbus galima rodyti visai lygiagreta, kaip ir šį kartą viršelio ir pirmojo puslapio skulptūras — drožinius.

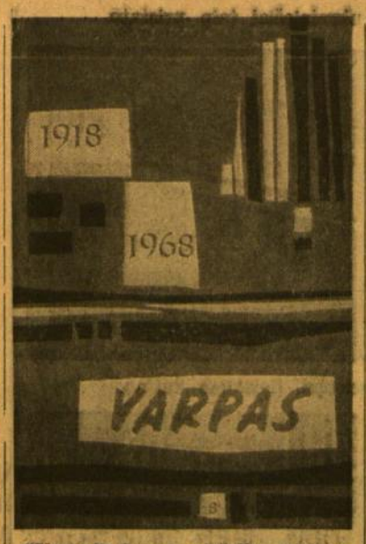

"Varpo" 8 nr. viršelis, piešta Z. Morkūnienės.

• **LIETUVIŲ DIENOS, 1968 m. gegužės mėn.** Iliustruotas mėnesinis žurnalas. Vyr. red. V. Brazdžionis. Metams $8.00. Adr.: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90229.

Žurnalas visuomet kreipia dėmesio į mūsų kultūrinius ir tautinius reikalus. Šiame numeryje Pasaulio lietuvių b-nės III seimo komiteto atsišaukimui skiriama vedamojo vieta. Stambia nuotrauka ir šiltu žodžiu pagerbiamas pensijon pasitraukiąs "Draugo" red. L. Šimutis, apie kurį sakoma: "Leonardas Šimutis tikrai yra mūsų vyriausias spaudos veteranas, užsitarnavęs nuoširdžios skaitytojų padėkos ir kolegiškos redaktorių pagarbos. Ilgų ramių pensijos metų!"

Plačiau aprašomas Lietuvių fondas, pagerbiamas sukaktuvininkas kan. F. Kapočius, duodama ištrauka iš baigiamos spausdinti P. Jurkaus legendų knygos "Ant Vilnelės tilto". Pagerbiant 100 m. sukaktį nuo Vydūno mirties, duodama apie jį ištrauka iš M. Vaitkaus atsiminimų knygos. Išspausdinti įdomūs paskutinieji Putino laiškai, duodamas J. Andriaus paruoštas etnografinės Lietuvos žemėlapis. Knygų apžvalgoje aptariama J. Ochmanskio "Historia Litwy"; apie A. Barono "Pavasario lietų" sakoma, kad tai "veikalas tikrai meninio lygio".

Šiame numeryje paskelbta iš "Europos Lietuvio" š.m. geg. 7 d. Nr. 19 skaudi žinia: "Tuo pat metu, kai Lenkijoje vyko studentų riaušės ir protesto demonstracijos dėl A. Mickevičiaus 'Vėlinių', Vilniaus universiteto bibliotekoje kilo gaisras, kuriame žuvo poeto Adomo Mickevičiaus kūrinių rinkiniai. Kaip praneša Komjaunimo Tiesos' korespondentas, gaisras kilo naktį iš kovo 31 d. į balandžio 1 d. ir apėmė bibliotekos polonistikos skyrių, kuris buvo turtingiausias pasaulyje už Lenkijos ribų. Žuvo daug knygų bei rankraščių ir gerokai nukentėjo bibliotekos rūmai. Gaisro priežastys esančios aiškinamos, bet, tur būt, paaiškės tik po rusų okupacijos".

AMERIKIETIS PROFESORIUS

(Atkelta iš 2 psl.)

ir prof. Salys ir prof. Senn yra vyresnio amžiaus, o universitetai reikalauja, pasiekus 70 m. amžiaus, pasitraukti. Prof. Schmalstieg dėsto Pennsylvanijos valstybiniame universitete baltistikos, lietuvių kalbos dalykus.

Su prof. Fordu pasikalbėjimas užsitęsė ilgokai. Su džiaugsmu jis rodė turimas lietuvių kalbotyros knygas, su dedikacija įteikė jį aplankiusiam savo naują leidinį "History of the Kings of the Goths, Vandals, and Suevi". Tai vertimas Sevilijos Izidoriaus veikalo. Prof. Ford buvo tiek mielas, kad užrašė savo kabineto ir namų telefonus, tardamas, kad galiu jį šaukti, kada tik koks reikaliukas susiras. Tuo pasinaudojau ir profesoriui perskaičiau visą mūsų interview. Vėliau jis sakė, kad jam lengviau suprasti spausdintą tekstą, bet jis galėjo sekti, nors ir skubotai skaitomą, gyvą lietuvišką žodį.

SEARS
HERITAGE MEMORIALS
ANTKAPIAI IR PAMINKLAI
yra pilnai garantuoti Sears, Roebuck and Co.

KAINOS nuo $74.95; į tą kainą įeina pristatymas ir padėjimas ant kapo. Kapinių mokesčiai atskirai
SUTAUPOTE • APTARNAVIMAS • PATENKINTI
6153 South Western Ave. Tel. HEmlock 4 4800
THOMAS J. KEARNS, vedėjas

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345-8
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Koplyčios:
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7 - 1741 - 2
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3 - 0440 ir LA 3 - 9852

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų
2433 West 63rd Street, Chicago
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON, SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Granitų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1218
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
5307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 SO MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
4319 SO LITUANICA AVE Tel. YArds 7-1138 1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 SO 50th AVE., CICERO, ILL. Tel OLympic 2-1003

LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWNS ILL., Tel. — 636-2320

TURTAS 90 MILIJONŲ
Chicago Savings and Loan Association
John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

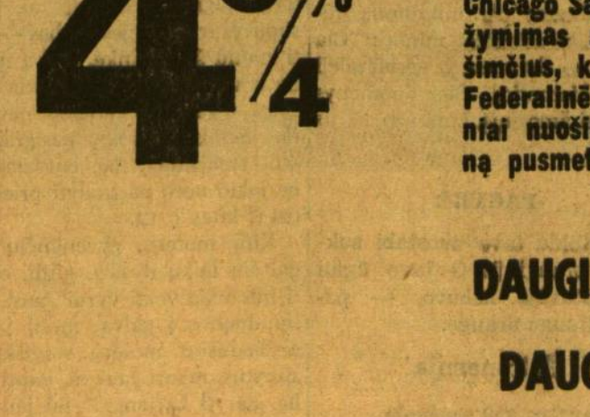

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION
SAFETY OF YOUR INVESTMENT
INSURED UP TO $15,000

5 1/4 %
LAKŠTŲ TAUPYMO SĄSKAITOS
Chicago Savings Jums siūlo šešių mėnesių taupymo lakštus, už kuriuos pelnysite 5¼%. Lakštai išduodami tūkstantinėmis minimumas yra $8,000.00. Nuošimčiai mokami kas šeši mėnesiai nuo išdavimo datos. Lakštų sąskaitos yra apdraustos F.S.L.I.C.

4 3/4 %
TAUPYMO KNYGUČIŲ SĄSKAITOS
Chicago Savings febemoka už knygutėse žymimas santaupas aukščiausius nuošimčius, kokie kad yra leidžiami pagal Federalinės valdžios taisykles. Sudėtiniai nuošimčiai apskaičiuojami kiekvieną pusmetį.

DAUGIAU TAUPYSITE...
DAUGIAU PELNYSITE.

Chicago Savings and Loan Assn.
6245 SO. WESTERN AVE.
TEL. GRovehill 6-7575

Spygliai ir Dygliai

Redaguoja dr. S. ALIŪNAS

ŠOK GĖRĘS, ŠOK NEGĖRĘS

Čia malonus šeimos drugelis švelniai treptelėjo savo vyrui koja.

Lietuvių liaudies nepamokysi. Ji žino, ką sako ir ką pataria. Jeigu ji dainuoja "šok gėręs, šok negėręs", tai reiškia, kad reikia šokti kada kojos stiprios ir net kada šleivos. Tas tradicijas tęsdami, ir rengiame šokių šventes, kartais prieš tai kur nors ir prie baro patrepsėdami. Lietuviai dar sako "šok gėręs, šok negėręs, šok mergelę nusitvėręs", bet šiais lai kais tokia daina nebelabai tinka, nes šiaip jau paprastai mergaitės stveria vyrus, o dėl gėrimo taipgi sunku pasakyti, kas labiau dr.J. Adomavičiui širdį užduoda, vyrai ar merginos.

Šokti tenka visiems, bet labiau siai šokti tenka Šokių šventės komitetui. Jie, reikia pasakyti, atsišoks nė kiek nemažiau, negu patys šokėjai, kurie žino, ką reikia šokti, o komitetui vis reikia surasti, patarti, pakviesti, pamokėt ir už dyką paprašyti, kad tas visas šokinėjimas gerai pavyktų. Juo daugiau komitetas šoka, juo geriau ir tiem išeina, kurie šokti suvažiuoja.

Pavergtoj Lietuvoj reikia visiems šokti pagal partijos liniją, šauniai botagėliu papliaukšinti. Kas nepabandė taip šokti, tas buvo, taip sakant, gražiai į kokį Sibirėlį pasiųstas. Na, o kas šoka, tas į aukštus postus įšoka ir vis aukščiau ant komunistinio rojaus pečiaus lipa.

Šokinėjimų ir čia apsčiai, vienas ką nors padarė, o kitas jau į akis šoka, kad negerai.

Visokių yra šokinėjimų. Vienas šoka apie savo žmoną, o kita apie savo vyrą, arba ir apie kitą vyrą. Vieni labiau mėgsta senoviškus šokius, tokius atsilikusius, kuriuos visi šoka susiglaudę, gi kiti modernius, kur šokėjai vienas kito net nepaliečia.

Jaunimas mėgsta šokinėti ir net šituo užkrečia seną. Pavyzdžiui, jaunieji teatralai Chicagoje suvaidino veikalą, kuris sujaudino senesniuosius, kad šie ėmė šokinėti, nebežinodami, ar čia jiems šokti ant scenos ar šokti nuo scenos. Kartais taip visi šokinėja, kad nebežinoma, kur jaunimas, o kur senimas, nes "Metmenys" pvz. šokinėja, kad Vlikas ir Altas senas, gi buvo įrodyta, kad tie Vliko ir Alto "seniai" yra net jaunesni už metmeninį jaunimą. Žurnalistikoj buvo pasišokinėta rezoliucijomis, kai naujoji centro valdyba rezoliucijomis šoko tiesiai prieš beveik neištrinamai į visą žurnalistinę valdžią įšokusį Gintnerį. Tautinių šokių šventės rengėjas yra LB, tačiau šie skundžiasi, kad šventės komitetas mėgsta daugiau individualų, o ne kolektyvinį šokį, gi seniau labai individualiai šokę Altas ir Vlikas dabar padavė rankas ir, taip sakant, jau šoka suktinį arba dar geriau kubilą, kas labai ir tinka į vieną kasą besirengiant.

Seniau šokdavo tokios šokėjos.

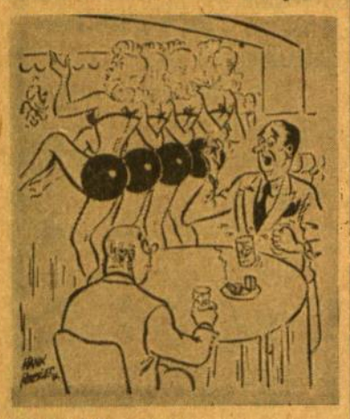

Dabar šoka šitokios.

Žodžiu, lietuvių visuomenė gyva ir ne tik tautinių šokių šventių metu šokius šoka, bet šokinėja visada, o jei kas nebebando šokti, tiems galima pakartoti lietuvių liaudies dainelę "šok gėręs, šok negėręs, šok mergaitę nusitvėręs", gi jei kartais nebėra mergaitės, tai griebkime kokią ponią, bet kadangi dažnai dėl to reikalai žemėje susikomplikuoja tai tuo ir baigiame pokalbį apie šokius, nes visi čia gali šokti kaip nori, gi kitur, anot B. Pavabalio, yra kitaip:

Žmonelė su kitu šoko ir nušoko padebesiais.

Nes jei suksies ne į taktą
kaip Maskva užgroja,
Dar pataikys tau į kaktą
Bolševiko koja.

P.P.

MOTERIS

Moteriškė, pakliuvus į teismą ir užklausta, kiek turinti metų, atsakė: — 35. Teisėjas jai priminė:

— Kai čia pasirodei prieš porą metų, irgi sakeisi turinti 35 m.

— Jūsų prakilnybe, aš ne iš tokių, kurios vieną kartą vienaip pasako, o kitą kartą kitaip. — atsakė moteris.

LINKSMI ŽINOVO TVIRTINIMAI

Vilniaus "Lit. ir Menas" birželio 22 d. rašo: "Kunigo J. Dauliaus nėra buvę — tai kun. J. Prunskio "XX Amžius" redaktoriaus slapyvardis".

Nors bolševikai ir turi daug viską žinančių enkavedistų, tačiau J. Daulius yra tiek kun. Prunskis, kiek straipsnio autorius Julius Butėnas yra Nigerijos gubernatorius.

Trumpųjų novelių antologijai

Laimėjimo auka

— Ponia, ponia, — sušuko įbėgusi kaimynė, — atsitiko nuos tabus dalykas su tamstos sūnumi.

— Kas gi dabar atsitiko mano sūnui?

— Vaikai antram aukšte žaidė, kuris labiausiai persisvers per lango kraštą, ir tamstos sūnus laimėjo.

Dviejų biografijos

Gyveno sau girtuoklis ir, žinoma, numirė.

Kitas žmogus visai negėrė, bet taip pat mirė. Savaime aišku, jie neapleido šio pasaulio vienu ir tuo pačiu laiku.

Tas, kuris negėrė, mirė anksčiau. Girtuoklis jį suvažinėjo automobiliu.

— Tol draugai, kol skyrium pinigai.

GINA DARBDAVĮ

Keleivis keikdamas vaikštinėja mažo miestelio geležinkelio stoty je. Pagaliau pardavusiam jam bilietą kasininkui uždrožė:

— Kodėl man nepasakei, kad traukinys vėluojasi, kai prieš valandą pirkausi bilietą?

— Nesikarščiuok, tamsta, žinok, kad gaunu algą ne tam, kad apkalbėčiau geležinkelį, — atsakė kasininkas.

IŠKABA TAVERNOJE

Jei geri užsimiršimui, užmokėk iš kalno.

Iškilmingas darbo pradžios atidarymas

NEDALYVAVO

Ketverių metų mergaitė žiūri į tėvelių vestuvinius paveikslus. Paskui sako:

— Mamyt, aš tuomet, matyt, buvau namie pasilikusi, kad manęs tenai nematyti.

Pasipūtęs gaidys, kuris laimėjo Prancūzijoj rinkimus ir vadinasi De Gaulle.

NUOSTABUS NOVELĖS KONKURSAS

Detroito šauliai paskelbė novelės — apysakos konkursą, kuriame tarp visų kitų paragrafų yra ir toks:

"Konkursui pristatyti rašiniai (premijuoti ir neprimijuoti) gali būti išspausdinti periodiniuose ir neperiodiniuose leidiniuose Sekcijos nuožiūra, be atskiro atlyginimo autoriui".

Taigi, jei jau nusiuntei konkursui kūrinį, atsisveikink su juo, sekcija savo nuožiūra jį panaudos, kad net ir pats autorius nežinos kur. Žodžiu, konkursas yra taip gerai sugalvotas ir toks pirmasis mūsų literatūroj, kad kiekvienas autorius be jury komisijos dar bus įvertintas ir sekcijos, kuri pasirūpins tavo novele, kad pats nesugalvotų kokiam laikraščiui pasiųsti ir ko gero dar niekšas konkurso dalyvis savo novelę išspausdins tokiame laikraštyje, kuris šaulių sekcijai visai nepatinka.

Sovietinę statybą ukrainiečiai taip pristato.

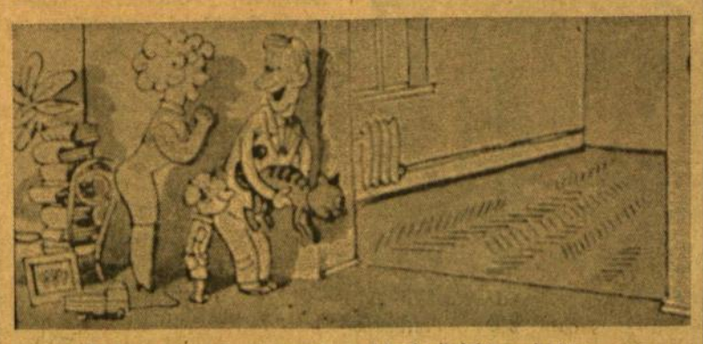

— Kad naujam bute geriau sektųsi, įleiskime katiną.

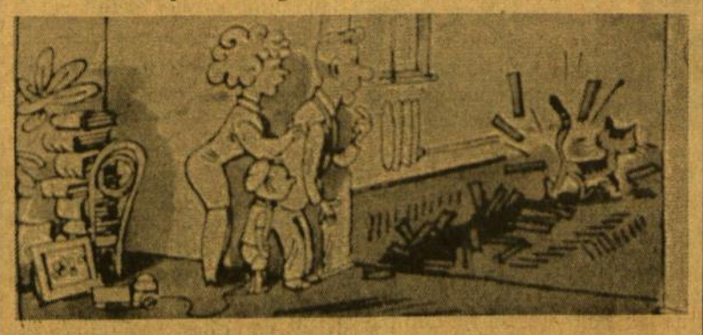

Katinas nukeliavo nauju parketu.

Spaudos apžiūrinėjimas

ISTORIJA APIE LELIŪNŲ KOLCHOZO DUJOKAUKES

"Nepaprastų istorijų" skyriuje vilniškė "Tiesa" (birž. 16) papasakojo tokią istorijėlę iš dabartinės Lietuvos kasdienybės:

Utenos rajono Leliūnų kolūkis įsigijo retą turtą — dujokaukes. Darbu su nuodingais chemikalais yra specialių kaukių, o čia dujokaukės.

— Iš kur gavot? — kolūkio pirmininko L. Voverio paklausė atvykęs tardytojas.

— Nusipirkome, — trumpai paaiškino kolūkio pirmininkas. — Laisvanoriškosios draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti rajono komitete.

Organizacija buvo toli gražu ne prekybinė, ir tardytojas paprašė pardavimo — pirkimo aktų. Tai buvo paprasti aktai, su parašais ir antspaudais. Tik vienas dalykas buvo keistas — pinigus už dujokaukes ne pervedė, bet sumokėjo grynais.

— Šit kaip... — pasakė tardytojas. — Paaiškinkite, kodėl?

Kolūkio pirmininkas droviai panarino akis. Dar labiau panarino galvą Laisvanoriškosios draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti rajono komiteto pirmininkas A. Sunklodas, nes dujokaukės buvo pažymėtos kaip nurašytos ir nemokamai perduotos kolūkiui.

— Vadinas, sukčiaujam? — paklausė tardytojas.

Nelaimės draugai neištvėrė. Jie išsitraukė iš kišenių nosinaites ir nubraukė ašaras.

— Velnias koją pakišo, pasakė jie. — Aktai išties fiktyvūs, bet pinigų mes nepavogėme. Kolūkiui buvo reikalingos atsarginės dalys automašinai suremontuoti. Dalis pirkome turgelyje, Kaune, bet apiforminti tokį pirkinį nebuvo kaip, todėl sudarėme aktus dujokaukėms.

— O kodėl nebuvo kaip?

— Tai kad jos vogtos

Tardytojas trenkė kumščiu į stalą, nes nieko kito negalėjo padaryti. Detalės buvo pirktos pernai, o pernykščias nuodėmes atleido amnestija.

— Sekantį kartą mes geriau apiforminsime, — užtikrino Voveris. — Niekas nieko neras.

(E)

KANDIDATAS PRISIPAŽINO

Kanditatas per mikrofoną rėkia besiklausiančiai miniai: "Čia ne mano duomenys, gerbiamieji ir gerbiamosios. Šie duomenys surinkti žmogaus, žinančio ką jis kalba".

PAGYRĖ

— Kokia tavo nuostabi suknutė, brangioji! O tavo ūgiui parduotuvėje nebuvo, — pagyrė draugė draugę.

Astronomija

Nemanykit, kad sapnuoju,
Ar pakliedu kai kada,
Skraido lėkštės man galvoje
Dieną naktį, visada.

Kasmatė

Palauk, žmonele, dar nelėsk vandenio ir nešok į baseiną.

Dyguldagis

EPOCHINIS SAPNAS

Prisipažinsiu,
kad ir mane,
nors dar tik sapne,
aplankė jau
taikioji Montrealio dvasia.
Ir ne viena,
o su kilometrine svita
visokie plauko komedijantų
iš anapus
ir šiapus
plačiojo Atlanto.

Ir ką šie visi darė?

Pati dvasia taikioji
su raudona toga
ramiai stovėjo ant plonyčių
kojų,
kaip žiogo,
ir šypsojos.
Pirmasis jos pažas,
bene ministrė Piliušenko —
Diržinskaitė,
manifestą po manifesto skaitė
apie laisvę skaisčią plačiojoj
tėvynėj, —
laisvę vergauti,
laisvę badauti,
laisvę surakintam į Sibirą
keliauti.

O brolis didis,
vienas iš didžiųjų,
vardu Kosygin, Aleksiej —
Nikolaj,
Šumauskui ir Vildžiūnui
birbynėm grojant,
"Lietuvą brangią"
visa gerkle užtraukė.

O už visų,
eilių ilgų,
prie pačio kilometro galo
kažkoks keistuolis stovi
ir iš Kremliaus brošiūrų
mitologiją, istoriją bei Rusijos
didybę
studijuoja.
Maniau,
kad tai velionis Canterbury
dekanas,
uolusis tarnas raudonų
džingiskanų.
Bet iš arčiau prisistebėjęs pro
žiūroną
regiu
didžiai raštingą,
labai simpatingą
— Montrealio parapijos
kleboną
ir netikiu sau.

Mintys prakalbų pagerinimui

— Infliacija yra tada, kai turi pinigų sudeginimui, tik nepajėgi nusipirkti degtukų.

— Laikyk plačiai atvėręs akis, vesdamasis, ir būk pusiau primerkęs, jau apsivedęs.

— Kai moteris kalba patylomis, ji ko nors nori, o kai pakelia balsą, tai negavo, ko norėjo.

ATSILIKUSI ŽMONA

Torontiškis kolumnistas Gary Lautens dienraštyje "Daily Star" skundžiasi, kad jis turįs tokią žmoną, kokios niekas kitas neturi, ypač šiais — amžino darbo ir darbingumo laikais, kad visų žmonos, kaip ir vyrai, nori dirbti ir dirbti, kaldami dolerį po dolerio ir tuo pačiu, žinoma, turtėdami iki begalybės.

O tokia padėtis — žmonai nenorint dirbti niekur kitur (už namo sienų ribų) — sudaranti jam problemą.

Gary Lautens galvoja, kad jo žmona nūdien — tai retenybė ir išimtis ne tik Toronte, bet ir visoj Kanadoj. Kur tu girdėjai, esą,

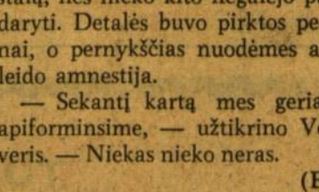

— Žinote, baisus dalykas, jie gyvena nesusituokę, o nuolat barasi ir mušasi.

ji tenorinti būti tik namų šeimininkė. Kiekvieną dieną Gary sakosi skaitąs laikraščiuose ir moterų magazinuose apie tai, koks supuvęs ir surūdijęs darbas — būti namų šeimininke, vaikų motina ir vyro žmona. Esą, tokia žmogysta tegalinti vaikščioti nevalytais batais, be jokio pasigražinimo (makeup), be entuziazmo, be jokio noro pasirodyti prieš kitus ir kitas ir t.t.

Kitų moterų, gyvenančių pagal šių laikų dvasią, girdi, esanti intencija vožti vyrui puskepaliu duonos į galvą, mesti į šalį atsibodusius moterų vergiškumo žiurstus, mauti laukan, gauti darbą, daryti karjerą. Ir tai jau yra kažkas ir kai ką daugiau reiškiančio, inspiruojančio.

Gi jo žmona į visa tai numojanti ranka ir tepasakanti: "Niekai".

Jis kalbėjęs žmonai ir norėjęs ją įtaigoti, jog darbas už namo sienų ribų, ypač dar ten, kur moka apie šimtinę savaitėj, vis dėlto vra šis tas, daug reikšmingesnio ir svarbesnio, negu būti namie...

— Tavo vietoj būdamas, — ra šo Gary Lautens, — aš mielai norėčiau būti kur nors didelėj įstaigoj sekretore, diskutuoti su įstaigos viršininku statistinius duomenis, ateinančių metų prekybinius galimumus ir kita, sakysime, kad ir su kompanijos vice-prezidentu, prileiskime North-by-northwestern Insurance Company ar kitur.

Bet gi žmona jam griežtai ir neatlaidžiai pasakiusi ne. Ir kaip mėgusi, taip ir tebmėgstanti daryti sumuštinius vaikams, bučiuoti jų kelius, jeigu jie parpuola ir užsigauna, atidžiausiai skaityti ir studijuoti jų atneštus iš m-klos pažymėjimus, ir padėti surasti jų batus rytmetyje, kuriuos jie nusviedė kažkur už televizijos aparato ir t.t.

Gary sakęs žmonai gal tūkstantį kartų, jog tokiuose darbuose nėra jokios ateities. Bet ji nekreipianti į tai dėmesio.

Jis mėginęs įtaigoti žmoną, jog tokiais darbais ji nepanaudojanti savyje turimo pajėgumo. Bet ji vis vien temėgstanti kepti pyragus, siūti mergaitei sukneles, sodinti gėles apie namus, šnektelėti per tvorą su kaimyne (su trupučiu "ble-ble") ir pabučiuoti iš darbo grįžtantį vyrą.

— Ir ką, girdi, reikia daryti su tokia moterimi? Ji esanti visiškai netokia, kaip kitos šių laikų moterys... Mintis eiti į kokią nors raštinę ir stenografiškai priiminėti kažkokius "bosų" diktavimus penkias dienas savaitėj jai nedarą jokio įspūdžio.

Ji lygiai nesanti suinteresuota dirbti nekilnojamo turto pardavimo įstaigoje, raštyi knygas, vykdyti operacijas, dirbti kur nors laivų uoste ar kur nors "džiudžitsų" mokykloje, kad paskui, iš mokus pačiai to meno, namie suraitytų kaip reikiant savo vyrelį.

— Geriau turėti ir prarasti mylimąją, negu šiandien šešiems savo vaikams padėti atlikti sudėtingus mokyklos namų darbus.

— Mylėdamas kaimyną, ne būtinai turi nuversti savo tvorą.

— Skolintojai, kaip pastebi mokslas, turi geresnę atmintį negu skolininkai.

— Būna ir tokių žmonų, kurios įsiuvę į tavo švarką sagą prikaišioja, kad tau atidavė savo jaunystę.

— Duodamas smuiką bezdžionei, vis tiek jos muziku nepadarysi.

— Žmogus, kuris įsimyli save, neturi meilei konkurentų.

— Iš šuns nasrų neiškris dramblio kaulas.

Žmona, girdi, kaip iš visko atrodo, nenorėtų priimti netgi General Motors prezidento pareigų, nes jai geriausia būti namie ir 4 val. susitikti vaikus, grįžtančius iš mokyklos, prie frontinių durų.

Jo žmona dirbusi trejetą metų jiems susituokus. Ir jai buvę gana to darbo "ligi ausų". Jai, girdi, pakankamai įkyrėjusios tos skubėjimo valandos ir minutės, dirbant įstaigoj ir grįžtant iš darbo.

— Gal, — tai jo vienintelė vilitis, — Gal kada suaugs vaikai, gal ir ji panorėsianti vėl įsijungti į tą didžiąją gyvenimo srovę, kurioje dabar plaukia ir maudosi tūkstančiai ir milijonai moterų.

Gi kol kas Gary Lautens sakosi įklimpęs su užsikonservavusia moterimi, bedirbančia tik sumuštinius ir besaugančia vaikus, kaip savo akį. Ir ką, girdi, su tokia moterimi?

Paruošė **P.A.**

Ir kas šiandien nėra dailininkas?